

Τό Σχέδιο Εύρωπαϊκής Συμβάσεως γιά τήν Προστασία της Αρχιτεκτονικής Κληρονομιάς

Μετά το Προσχέδιο ευρωπαϊκής συμβάσεως γιά την προστασία της αρχιτεκτονικής κληρονομιάς στήν ευρωπαϊκή ήπειρο (θλ. σχετικό σημεώματα μας στα «Αρχαιολογίας» του 14 της «Αρχαιολογίας»), διλογιράθηκε το τελικό σχέδιό της, που θα πρέπει νά υπογραφεί από τά κράτη μέρη πρός τα τέλη του 1985. Τό σχέδιο, ένων έξαλονουσεί νά περιέχει τα θετικά και διλα την άρνητικά σημεία που είχαμε έπισημάνει, επεκτείνει την προστασία στο περιθάλλον μνημείων κλπ., αλλά και γίνεται περιοστέρο ελαστικό ώς πρός την ιδιαίτερη προστασία. Έτσι, γίνεται δεκτή η διατύπωση «έπωπλαζης» και μη προσυνοργαφής από τα κράτη - μέλη του Συμβουλίου της Εύρωπης (άρθρο 25) τών διο τελευταίων διατάξεων του άρθρου 4, που άφορούν τη διατάξη νά έπιμέλωνται στους ίδιοκτείς «προστατευόμενης ιδιοκτησίας»: «τις άνγκαρες έπισκεψεις και κά τις άναλαμβάνουν τά ίδια, άν έκεινοι διαστροφούν, όπως και τη διατάξη νά προβάνουν τυχόν σε άνγκαρατική υγράφο «προστατευόμενης ιδιοκτησίαν».

Άλλα ή «κορυφή» της ελαστικότητας διατυπώνεται πάλι στο άρθρο 4, όπου (παράγραφος 2) εισάγεται γιά πρώτη φορά, και σε άντιθεσή με τό Προσχέδιο, οι κάθε κράτος - μέλος άναλαμβάνει νά ινθάλλει «άρμδιον δρχή»: άκομα και σχέδια για... κατεδάφιση μνημείων (το Προσχέδιο έδινε παρόμιο δινατάτη μόνο γιά τυχόν έργασιες «παραμόρφωσης» - ή «ύποβαθμίσης» μνημείων - κι αύτή σηματίζει, βέβαια). Τό περίεργο είναι ότι, ένων στό άγγιλο κείμενο της εισηγητικής έκθεσης του Σχεδίου γράφεται Εκεκάθαρα ότι «άυτό το κείμενο (ένων του άρθρου 4) διατυπώθηκε έτοι ωτε νά κάνει έπιτρεπτή την κατεδάφιση σέ έξαιρετικές περιπτώσεις», στό γαλλικό άντιστοιχο το πράγμα παρουσιάζεται πολὺ «διπλωματικά». Δηλαδή, γράφεται ότι ο μηχανισμός παραπομπής του «θέματος» σε «άρμδια δρπτροπή» - τής άφιγνης την εύθυνη έκτυπτησης τών διαρρυμάτων και προσαρμογών πού μπορει νά γίνουν άποδεκτές».

Νά έλπισουμε ότι ή έλληνική άντιπροσωπεία, πρίν υπογράψει τό τελικό κείμενο του Σχεδίου, θά έχει την πρόνοια νά ειδοποιήσεις έγκαιρα γιά τις άντιρρησεις της, προτείνοντας τις άνσαγκαρες τροποποιήσεις: Φτάνουν τά κενά της δικής μας νομοθεσίας και ή διληγωρία του Κράτους. Είναι τάχα άναγκη νά καθειερωθούν, σέ εύρωπαϊκό έπιπεδο, πονηρές «δυνατότητες», που δέν άποκλείεται νά δηληγήσουν σε γενικευμένες και νομοθετικά άποδεκτές, πλέον, καταστροφές;

Βασιλης Κ. Δωροθίνης

Συμβαίνουν στό Βουκουρέστι

Τόσο σε είδους όσο και σε άπλους ταξιδώτες φίνωνται έμπειδωμένη ή έντυπωση ότι στις χώρες του Ανατολικού Συναυλητικού ή προστασία της πολιτικής κληρονομίας όχι μόνον έμπειδωτη με συνέπεια στην πόλη μεταξύ της πολιτικής του περιβάλλοντος και της πολιτικής του πολέμου, αλλά και άμεσως δικρονίου χίτο έθνηκης πολιτείας για τη διατήρηση των πολιτών - όπως συγκεντρώνεται το Αυτό που ουμάνεται στο Βουκουρέστι από την άρχη του 1985 και ποιμένει διαρκώς μεγαλύτερη δημοσιότητα στο συμφέροντα φύλλο του ευρωπαϊκού Τύπου όποτελει ριζική ανατροφή τη πόλη έντυπωσης.

Σύμφωνα με άπλους έξεριζμένες πληροφορίες και με μαρτυρίες δικών των τοιωτινών, έπιχειρετάτο τό έβεβαλμάτων του Ιστορικού κέντρου της ρουμανικής πρωτεύουσας, με βάση σχέδια που, ως πρός τη σύλληψή τους, ποιμανόσιαν εκπληκτικές θυμοτήτες με έκεινα το Στέρε για τό «γεγάλο Βέρολινο» (που δέν έφαρμοδηταν τελικά) ή με «πραγματοποίησης» στη Ρώμη της μουσολινικής έποχης.

Σχέδια, πολλά, με μεγαλεμβόλες «προβλέψεις» για τεράστια κτίρια και για λεωφόρους (όπως έκεινης της «νίκης του Σοσσόλιον») πλάτους 120 μέτρων, σχέδια που δράχουν ήδη νά έφαρμοδοτούν με έκπληκτη αποτελεσματικότητα. Ας αναφερούμε στην πόλη της Βουκουρέστης που διασώθηκε από αυτούς (ηνάρη της κόρης του μεγάλου ρουμάνου ζωγράφου Νικόλα Βέρνοντ, που ρίκτηκε από το παρόπλυ του οποίου δεν ήταν ο μπονιζάτος δράχος νά «έριξε» τό κτήπο της). Επειτα, την κατεδάφιση, ήδη πολύ παλαιών έκληψηνών όπως τοι περίφημο μοναστήριο Κατσαρούν, τοι «διαμονήτον της Βλαζίας», και άλλων πολύ σημαντικών οικοδομημάτων. Άλλα και το γεγονός ότι δύκομα και οι έργοτες των συνεργειών έφτασαν νά δουλεύουν όπως κατεδάφισες, ότι άντικαταστήματαν από συνεργεία που στρατού κι δι οι κατεδάφισες δράχουν νά γίνονταν νύχτα κάτι, πόντως, μας θύμισουν όλα αυτά...).

Έδω και μερικούς μήνες μένεις η εύρυτακη Κοινή Γνώμη άρρωσ την κινητοποίειει και έπιπτρες διάδωση της πολιτικής πόλης του Βουκουρέστου σηματοτάκτων στη Γαλλία, στη Γερμανία, στην Αγγλία και άλλων. Ενέργειες ένιναν από διάφορους άργανασμούς, έπιπλοκούς φορείς και άλλους πολιτικούς που απέρινταν στην έρημη πόλη της Βουκουρέστης. Αρχές και στους ήγειρες της χώρας. Ήδη, σέ πρωφτα δημοσιεύματα έπισημανεται ότι, μετά τις άντιρρησεις σέ δεεντες έπιπεδο και όπενοντι στην πολιτική, άλλα έκσοβαρη άντιτσηση τών

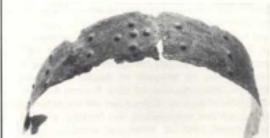
Ιδίων τών κατεδάφισεων έπιπροσδύνητη. Πρόγραμμα που δε σημαίνει, βέβαια, ότι τό θέμα τελείωσε. Κάθε όλο.

Δε ως έπειχερησουμες έδω, για εύνοητους λόγους όποτε επειρεματικότητας τών όποιων άντιρρησεων που δε πρέπει νά σημειωθούν σε άλητηκό έπιπεδο, πολιτική άνδυνο του «φαινομένου». Ήσως, μάλιστα, νά είναι και έντελος περιπτώη, αφού δεδουλεύει και από τις δέν ποραμένους δημοσιεύσεις στό άλητηκο Καινό, για τη γενικούκαι και φίλη χώρα. Η σιωπή είναι ότι 79 δε πρέπει νά συμβάλουμε και έμεις σε κάπιο λύση για τη διάσωση της πολιτικής του Βουκουρέστου!

Βασιλης Κ. Δωροθίνης

Άνασκαφή τύμβων Πωαγίου

Στό Νομό Ιωαννίνων συνεχίστηκε και κατά τό 1984 ή σωτική άνασκαφή στό Νεκροταφείο Τύμβων τής περιοχής Κάτω Μερόπης Πωαγίουν. Έρευνητήκ τύμβος σέ άποδαση 3 χιλιόμετρα άνατολική τής μεγάλης γωνιάτης συστάδας τύμβων, πού άνασκαφήκαν τό 1979-1983 (θλ. ΑΔ Β2 Χρονικά τόν έτους 1979-1983 για έκδοση και Αρχαιολογία τό 1982 Αθήνα. Οι τύμβοι πωαγίου Μερόπης πηγής).

Τύμβος τών σκαρμένων τάφων. Μισό δίσυμο γάγγεο. Άνασκαφή 1984.

αρχαιολογικά

Ο τύμβος είχε διάμετρο γύρω στα 8,00 μ. και είχε ένα μέρος καταστραφεί από λαδιρανασκαφείς (φωτ. 1). Διαπιστώθηκαν συνολικά 7 τάφοι, από τους οποίους οι τρεις άσυλητοι κιβωτιόσχημης σε άκιντητη πρός τό κέντρο διάταξη. Χρονολογούνται από τόν 11ο αιώνα π.Χ. και περιείχαν άρκετά τεμάχια: α) Χρυσό ασφρωτήρα, κατασκευασμένο από διπλό σύρμα κυκλικής τομής, πού σχηματίζει πέντε σπειρές. β) Διάδημα από χάλκινο έλασμα πλάτους 0,043 μ., πλούσια διακοσμημένο μέ δημιουργούς και στιγμές (Punkt – Buckelsystem) (φωτ. 2). γ) Δύο χάλκινες περόνες μηκούς 0,32 και 0,31 μ. αντιτοιχίων, με κρικολήπη πέπλειδη κάτω πάνω από άτρακτοσχήμα διγύκων τού στελέχους. Πάνω και κάτω από τή διγύκων υπάρχει έχγχαρκτη διακόσμηση με ριζόστριτες επιδιλλίες σειρές τεθλασμένων γραμμών, και παρόμοιες σειρές, κάθετες στην προηγούμενη διάταξη, διακοσμούν τή διγυκωνένη έπιφράνεια. δ) Δύο χάλκινα δοχτυλίδια με ταινιών φαρδύ κρικό πλάτους 0,01 μ. και τα δύο δύρα διαμορφωμένα σε σπειρές (φωτ. 3). ε) Τημῆα δεύτερου χάλκινου διαδήματος με στικτή διακόσμηση ρίθμων και κύκλων. στ) Χάλκινο δάπιδειδες κουμπί. ή) Ένα μέρος από διδύμο άγγειο (άμφορος) μέ γραπτή διακόσμηση κρεμαστῶν τριγώνων στούς ώμους (φωτ. 4). Στους άλλους τέσσερις κιβωτιόσχημους τάφους δρέπαναν νεκρούς κτερισμένοι με πολλά κομμάτια χάλκινα (κρίκους, δοχτυλίδια και βραχιόλια), άλλα και γυαλίνες χάντρες. Οι τάφοι αυτοί είναι μεταγενέστεροι, οι άνωμαζονεί οι «Σάλιδοι», που χρονολογούνται από τόν 5ο αιώνα μ.Χ.

ΗΛΙΑΣ ΑΝΔΡΕΟΥ

Έκκληση γιά τόν έπαναπατρισμό ένός τρίπτυχου τού Γεωργίου Κλόντζα

Στις 14 Νοεμβρίου 1985 διατίθεται σε δημοπρασία τού οίκου Sotheby's στο Λονδίνο ένα από τα πιό ενδιαφέροντα τρίπτυχα τής Κρητικής Σχολής. Τό έργο έχει διαστάσεις 57x61 εή. ανοικτό και φέρει τήν ύπογραφή του υπουργού της Κρητικής Ζωγράφου Γεωργίου Κλόντζα, γιά τόν οποίο γνωρίζουμε ότι έζησε στό

Τηράκλειο της Κρήτης από τό 1562 ώς τό 1608.

Στά τριά έσωτερικά φύλλα τού τριπτύχου αναπτύσσεται τά άγαμπτενο θέμα τού Κλόντζα, μιά πολυπρόσωπη Δευτέρα Παρουσία μικρογραφικού χαρακτήρα, ένω στήν έσωτερη διψή των τριών φύλλων διακρίνεται τό «Επί Σοὶ Χαίρε» και ή Ανάσταση με τή Βρεφοκτονία πού πλαισιώνουν ένα οντευτικό Σιναϊτικό τοπίο. Αύτο τό τελευταίο έπιπτεται νά υπόθεσσομε διό τό τριπτύχο έγινε γιά τή Μονή τής Αγίας Αικατερίνης τού Σινά.

Σύμφωνα με τίς έκτιμησεις τού Οίκου Sotheby's έχει όρισθει ώς τηντέ ένδερνας τής δημοπρασίας το ποσόν τών 5.000.000 - 7.000.000 δραχμών. Το Μουσείο Μπενάκη κάνει έκκληση στούς φίλους και έπικαιρετές του γιά τη συγκέντρωση τού ποσού που απαιτείται γιά τήν αγορά και τόν έπαναπατρισμό αύτού τού τριπτύχου.

Πληροφορίες στή Γραμματεία τού Μουσείου, τηλ. 3611 260.

Άρχαιο ναυάγιο

Στή Σέριφο, σε θάσος 35 μέτρα, έπιστρημάτικο άρχαιο ναυάγιο. Σύμφωνα με τίς πρώτες έκτιμησεις τόν άρχαιολόγων - αυτούσιων, μεγάλο μέρος τού ζηλινού πλοίου πρέπει νά έχει διαπρητεί κάτω από τό βαρύ φορτίο τού μηφορέων πού μετέφερε και τήν διμο πού τό ακεπάζει. Τό ναυάγιο είναι τού Ζου αι. π.Χ., δημοσιεύονται οι δημοφορές, πού αποτελούσαν τό φορτίο τού πλοίου. Ιώνες νά περιείχαν λάδι ή κρασί.

Δάνεια γιά τήν άποκατάσταση παραδοσιακών κτιρίων: νέοι όροι

Ένα χρόνο, σχεδόν μέρα με τή μέρα, από τήν αλφινιδιαστική και μονο-

μερή τροποποίηση τού καθεστώτος γιά τή δανειοδότηση ίδιωτων γιά έπισκευές παραδοσιακών κτιρίων, πού ίσχυε ώς τότε, ή Τράπεζα τής Ελλάδας ανάγγειλε τροποποίησες τής τροποποίησης. Είναι άλλημερα ότι μετά τήν περασμένη αναγέλλει, ότι τότε ύπουργός Χ.Ο.Π. Αντώνης Τρίτσης είχε αντιδράσει άμεσως και είχε ζητήσει έπανόδο σε ευνοϊκούς δρους δανειοδότησης, ένω η πειρα ένός έτους δανειοδότησες με τό νέο καθεστώς παρουσίασε κάθετη πάτωση αιτήσεων ίδιωτων γιά λήψη δανειών, με ευνόητες τίς συνέπειες γιά τήν όχριτεκτονική μας κληρονομία.

Οι νέοι δροι που άναγγέλθηκαν αποτελούν μείγμα μέτρων πού ή ταυτίζονται με έκεινα τών τροποποίησεων τού 1984, ή αποτελούν έπανόδο διό στο καθεστώς πριν από τόν ιούλιο τού περασμένου χρόνου - άλλα με δυσμενέστερες προϋποθέσεις. Σημειώνουμε ότι τά δάνεια θά δίνονται, δημος και μετά τό 1984, μόνο γιά κτίρια χαρακτηρισμένα ως διατηρητέα ή πού δρίσκονται σε «χαρακτηρισμένους» οικισμούς (δη σε παραδοσιακά κτίρια πού δρίσκονται σε μή «χαρακτηρισμένους» οικισμούς). Ή κάλυψη τής δαπάνης φαινομενικά γίνεται άκρων ευνοϊκότερη (δης 80% γιά τά διατηρητέα και 70% γιά τά άπουλοπα κτίρια - με τήν τροποποίηση τού 1984 ή κάλυψη γινόταν γιά τό έως 75% τής προϋπολογιζόμενης δαπάνης γιά έπισκευές). Λέμε φαινομενικά, γιατί με άλλη διάταξη ή ρύθμιση αύτή γίνεται δύορο άδωρο, άφού καθορίζεται άνωτάσιο δριο κάλυψης 2,2 εή. δραχμών, οπλάδη έσωγνυρίζουμε στούς δυσμενέστερο, ώς πρός αύτον τού διασκό δρο, καθεστώς πού ίσχυε ώς τόν ιούλιο τού 1984.

Τό έπιπτο τών δανείων, πού από 9% και 11,5% άνθησε με τήν τροποποίηση τού 1984 στό 18%, κατέβαινε στό 14%, μέτρο άναγκαιός έλαστικότητας, άλλα σίγουρης άναποτελεσματικότητας, δημος δεγχεί τή πειρα και γίνεται σύγκριση με άνωλγα εύρωπαικά δεδομένα. Τό έπιπτο, δημος, αύτό διαφοροποιείται και παλι γιά έπισκευές κτιρίων πού προορίζονται γιά έπαγγελματική έκμετάλλευση, έξοδομονέμενο πρός τό έπιπτο τών κοινών στεγαστικών δανείων (17%).

Μέ τά νέα μέτρα καθιερώνεται περιόδος χάριτος δύο έτων, τής όποιας, δημος, οι τόκοι κεφαλαιοποιούνται,

ένω ή δύρκεια τών δανείων παραμένει ίδια, όπως ώς τώρα (25 χρόνια). Ειδικά μέτρα προβλέπονται για τήν έκτασηση τών δανείων άνδονα με τήν πρόσδο τών έργων από την οικείη, διωτα και λίγη τη μή χρηματοποίηση τών δανείων σύμφωνα με τό σκοπό για τόν όποιο δόθηκαν — μέτρα διωσθήποτε άναγκαια.

Τέλος, άποκλείεται η ανερευτική χρηματοποίηση αύτών τών δανείων και τών δυνατοτήτων πού έδινε ο νόμος 1262/1982 (άναπτυξιακός). Κρίνοντας αύτά τα μέτρα στο γενικότερο πλαίσιο τών ώς σημεία μέτρων του Κράτους μας για τή διάσωση της άρχιτεκτονικής κληρονομίας, θεωρούμε όταν κατά δόση συνεχίζουν τό ίδιο καθεστώς, χωρὶς ότι είναι ένταγμα σε γενικότερη στρατηγική για προστασία και άνπτυξη με σύγχρονους, πά, δρους. Αποτελέσθηκε πάρεμβαση, πού θα πρέπει να θεωρηθεί μάλλον στά πλαίσιο τής ιονικομάκης πολιτικής της Τραπέζας τής Ελλάδας στό στεγαστικό τομέα, και δχι σαν μέτρο ειδικής άντιμετώπισης τού προβλήματος τής προστασίας.

Βασίλης Κ. Δωροθίνης

Σ. Συντ. Άναλογο έντμερωτικό σπηλώμα γιά τήν τροποποίηση τού 1984 δημοσιεύτηκε καθυστερήμενά στό προηγούμενο τεύχος μας (15), άντι γιά έκεινο τού Νοεμβρίου 1984 (άρ. 13).

Πολιτιστική κληρονομιά: προεκλογικές ύποσχεσίες και μετεκλογικές έξαγγελεις

Φαινεται ότι για καιρό ακόμα θα είμαστε ύποχρεώμενοι να παραπέμψουμε στίς αναλύσεις πού είχαμε έπιχειρήσει στό τ. 12 τής «Αρχαιολογίας» (άδρη Κράτους και πολιτιστική κληρονομιά). Για όλη μιά φορά έπιβεβαιώθηκαν όσα γράφαμε έκει γιά τά κόμματα και τήν άντιμετώπιση τού προβλήματος τής πολιτιστικής μας κληρονομίας όποι αύτά. Στην προεκλογική περίοδο είδαμε πώς τούτο έλαχιστα απασχόλησε τα κομματικά επιτελεία και ότι σχεδόν άπουσιαζε από τά ποσια προγράμματα τους ή διαφωτιστικά φυλλάδια τους ή, έστω, τίς προφορικές έξαγγελεις τους. Τό θαύμ και ουσιαστικό

πρόδηλημα τήν έθνικής φυσιογνωμίας μας και τής «ταχύρυθμης άθηναιοποίησης» (κατό τόν προσφυτή δρο τού Γ.-Α. Μαγκακή) τών έλληνικών πλευρών έξακολουθεί, λοιπόν, νά θεωρείται ώς μή πρόβλημα.

Γιά τού λόγου τό άληθες άντιγραφουμε κατά λέξη, όποι τήν «Καθημερινή» τής ήσης Ιουνίου, τή σχετική με την πολιτιστική κληρονομιά παράργαφο τού πολιτιστικού προγράμματος τής Ν.Δ., έσσα τό είχε διατυπώσει σε συνέντευξη τού ό. κ. Κ. Μητσοτάκης: «Θα συντηρήσουμε όλα τά λαϊκά μνημεία, τίς παλιές έκκλησεις και τά μοναστήρια με τίς άγιογραφίες και τίς τοιχογραφίες τους και θά τά μετατρέψουμε σε μικρά μουσεία». Έτσι άκριβος, και αύτό ήταν και διλό.

Μετεκλογικά, στίς προγραμματικές δηλώσεις τού Πρωθυπουργού, πού δημοσιεύτηκαν στό Τύπο τής 23ης Ιουνίου, διατυπώνονται τά έξης γιά τό θέμα: (Κεφάλαιο «Περιβάλλον») «Οι στόχοι της πολιτικής τού ΠΑΣΟΚ γιά τό περιβάλλον είναι (...) - η προστασία τού πολιτιστικού περιβάλλοντος, όπως είναι οι παραδοσιακοί οικισμοί και τά μνημεία».

(Κεφάλαιο «Πολιτισμός») «Ειδικότερα... - Λαμβάνεται ειδική μέριμνα γιά τή λειτουργία τών ιστορικών μας ρχείων, στά πλαίσιο τής διατηρησης και τής συνέχειας τής ιστορικής μνήμης».

- Έκουνχρονίζεται ή αρχαιολογική νομοθεσία, μέτ στόχο τήν προστασία της κληρονομίας μας;

- Δημιουργείται ειδικός «Οργανισμός γιά τήν θρησκευτική άσποποίηση τών άρχαιολογικών χώρων και μνημείων».

- Θά θεσπιστούν κίνητρα γιά τή διατήρηση τών οικοδημάτων πού υπότελον έργα τέχνης».

Και μόνος δέ έκουνχρονισμός και ή συμπλήρωση τής άρχαιολογικής νομοθεσίας, έφδονος δόλκηρωθων, θά άποτελέσουν έργο άναγκαιο, πά, και πούλ ομηριανό. Από τήν άναποφευκτή, ίωνας, δοριστικά που χαρακτηρίζει τήν προγραμματικές δηλώσεις γναίνει τό συμπλέρωμα ότι άναλαμβάνονται καπούα ρεαλιστικά θήματα γιά κάποιους τομείς τής πολιτιστικής μας κληρονομιάς. Δεν είναι, δημος, δυνατό νά έπιστημανόμενο συνθετική άντιμετώπιση τού προβλήματος στό συνόλο του, άρχιζοντας από τόν «Ενιαίο Φορέα Προστασίας και

φτάνοντας στήν ένοποιηση τής νομοθεσίας γιά τήν προστασία.

Έξακολουθεί, λοιπόν, νά άποτελεί έργο τών άμροδιων φορέων ή δραστηριοποίηση, μέ ύπομνη κα... άντοχη, γιά άναγκαια και έπειγουσα άντιμετώπιση τού προβλήματος στό συνόλο του, πειθοντας κόμματα και κυβέρνηση.

Βασίλης Κ. Δωροθίνης

Μουσείο μουσικής γιά παιδιά

Άπο τή Θεσσαλονίκη λάθαμε έπιστολή πού πληροφορεί πώς στήν Κάτω Τούμπα -Μηδειάς 27- λειτουργεί, από τό 1984, χάρη σε ίδιωτη πρωτοβουλία, τό «Μουσικό Εικονογραφικό Μουσείο τής Θεσσαλονίκης». Άνοιχτο κατά τή σχολική περίοδο, τό μουσείο έχει συλλογή όποι φωτογραφίες και πορτρέτα τών μεγάλων συνθετών και σολιστ, γραμματόσημα με παραστάσεις σχετικές με τή μουσική, αύτόγραφα συνθετών, σολιστ και διευθυντών όρχηστρας, νομίσματα με παραστάσεις μουσικών κ.ά. Τέ ώρες λειτουργίας τού μουσείου άκουνγονται, από μαγνητόφωνο, κλασικά έργα μουσικής.

Πανεπιστημιακά Νέα

Λάθαμε τό φύλλο όρ. 30-31 τής έφημερίδας «Πανεπιστημιακά Νέα». Σ' αύτό τό φύλλο θέματα πού ένδιαφέρουν τους άναγνωστές μας είναι: 1) Στο Α.Π.Θ. έγκαινιάστηκε ή βιβλιοθήκη τού Αλ. Παπανιστάσιου και παρουσιάστηκε ειδικός τόμος πού περιέχει πλήρη καταλόγο τών 4.850 τίτλων θιβλών τής βιβλιοθήκης. 2) Παρουσιάστηκε τών «Δρακόπολες τής ΝΔ Εύβοιας» τού καθ. Ν.Κ. Μουτσόπουλου. 3) Παλαιολιθικά έργαλεια τής περιοχής τής Καβάλας τών K. Ατακτίδη και S.-K. Mishra 4) «Αποκαλύπτεται ή προϊστορική θεσσαλονίκη», κείμενο τού Γ. Χουρμουζάδη πού παρουσιάζει τά ώς τώρα συμπέραδματα τής άνασκαψης του έρευνας στήν Τούμπα και τέλος 5) Τά άκιφοργαφήματα τού Κρυουνερίου, τού Κ.Θ. Όρφανηδη.

Η 'Ελληνική' Ιστορία στή Γαλλία

Μεγάλο ένδιαφέρον παρουσίασε τό

αρχαιολογικά

φετινό πολιτιστικό πρόγραμμα (1985) του δήμου Boulogne - Billancourt της Γαλλίας. Στά πλαίσια διηγώματων σχετικών με την καινοτομία ανέπτυξε, με γενικό τίτλο "Η Ζωτανή Ελλάδα", τη δέκτη θέματα: 1) Αιθαρόδικο χωρίο. 2) Οι πλανύδιοι πιθαρόδες της Κρήτης 3) Οχυρώμενος οικισμός: Το νησί Κίμωλος από Κυκλαδίδες. 4) «Πατάς» και ο διληνικός λαδός. 5) Η Ελληνίδα: κλαρονόμοι και έπανσταση. 6) Το Ελληνόπουλο, σκλάβος και θαυμάτιος. Οι δημικές συνοδεύουντα από πλούσιες, πρωτότυπες και προσεγκτικές διαλεγέμενες σειρές διαφανειών.

‘Αναγγελία γιά τήν ποινική προστασία της «πολιτιστικής ύπόστασης της χώρας»

(παρατηρήσεις)

Στά τέλη Ιουλίου άνακοινωνόταν ότι την ώραυρο Πολιτισμάτων η Μερκούριος ή προϋπήρχε σχεδιό νόμου για την πονική προστασία της πολιτιστικής υπότασης της χώρας. Ός τη στιγμή που γράφονταν τούτο το σημείωμα, δέν είχαμε στά χέρια μας παρά το έπιστροφή κείμενο αύτης της άνακοινωσίας και διχ τό ίδιο τό νομοσχέδιο. Ός αναγέλλει προθέσεως, λοιπόν, είναι πολι ομαντικό δι τό στό επίπεδο των υπένθυνων πολιτικών έγινε συνειδήση η επιτακτική ανάγκη να έγκαταλειπτο οι σημερινοί και φαίδρο πλαισίο πονικής προστασίας της πολιτιστικής μας κληρονομίας, πού επιτέπει στους βανδάλους να βανδαλίζουν και στο Κράτος να θεωρητικούνται και τίποτε περισσότερο.

Αφού, σύμφωνα με την ανακοίνωση, είναι έπιμυγμή η έκφραση γνώμης από ειδικούς στό θέμα και από φορείς, ώστε «η τελική του μορφή νά παπελεῖ προϊόν συναντήσεως και διάλογου». Βάθικήρασμας από έδων και μέ συντομία μερικές απέψεις και παραπρέπεις, έπειτα από ένδελεχη μελέτη της ανακοίνωσης. Και πρώτα άλλα όπως πρός τη μεθοδολογία. Η συναντήσεως και διάλογος έξακολουθούν, φυσικά, ν' αποτελούν για την άλληνκι κοινωνία πολύ βασικά αδιαθέτα. Ως πρός την πολιτιστική μας κληρονομία, δύμας, ζώμε πολύ πονηρές ημέρες, με πολύ πονηρό

άνθρωπους. Η κρατική αδελτηρία καί το παραδοσιακό κομματικό πολάρι έκαναν αύτή την κληρονομιά νά παρουσιάσεται σάν οννέχτηκαν ρόρ. Δημιουργήθηκαν συνήθειες και νοοτροπία εναντίον της. «Άκοντα λειπούν οι δομές καί τα πρήξειλα μέτρα γιά νά ανατραπεί ή ώς τώρα μίζερη καί επικινδύνη κατάσταση. Γ' αυτό, δε έχουμε υπόψη μας στον επιβιώσιμο διάλογο δε θε έμφασιστούν μόνο αγάθοι Σαμαρέτες. Θε έμφασιαντούν και πονηροί από τά διάφορα κυκλώματα (κατοκευστικά - κατεδαφιστικά, μέ τη γνωστή νοοτροπία της έποχης των μαριού). Και διπά και γιά τον περίοδο νόμου - πλαισίο για το περιβάλλον, είμαστε σίγουρα ότι θα ιπτάρει συνειδητή προσπάθεια γιά καθιστερήσεις και ανασθάλες. Άς το χουμείσμε υπόψη μας για να μειώνουμε, γιά χρόνια, με το κείμενο της άνακοινωσης στά χεριά...

"Ας έρθουμε, δώμας, στις έξαγγελίες τού κειμένου της διακοίνωσής. Πολύ αστατά οι συντάκτες του αναγγέλλουν το «χρώμα» εύθυνης από την όρθιη! Είναι προσέδυο νόμου για την ποινική προστασία της πολιτιστικής υπόστασης της Χώρας, και, επομένως, δχι μόνο για μέτρα κατά της χρήματος κατηγορίας. Τούτο, δώμας, σπουδαία προστασία δολάρης της πολιτιστικής μας κληρονομίας, και δχι μόνο έκεινής που υπάγεται στις διατάξεις που αφορούν το ΥΠΕΠ. Αλλωστε άν, όπως αναγγέλλεται, ό τελικός νόμος θ' αποτελείται το μέριδιό τριά κεφαλού του Ποινικού Νόμου, αύτο δάθη αφόρα το διάντελλο προστασίας, ανεέρητη από τό φορέα που την παρέχει. Συνεπώς, στην έννοια αυτού του άντικευματού θά πρέπει να περιληφτεί και δι. οι σήμερα υπάγεται στις άμφιδιότητες, άλλων φορέων (ΥΧΟΠ, ΕΟΤ κλπ.) Διαφορετικά, δάθη προχωρήσουμε στη δημιουργία νέων τραγελαφικών καταστάσεων.

Πέρα δ' αὐτό, ἀν ἐρθουμε στὴν ἔντοπη τῶν ίδιων τῶν ποικίλων κυρώσων, θέλουμε ὅτι δὲν ὑπάρχει ἀντιστοιχή ἀνάμεσα στὸ πό πάνω ἀναγγελλόμενα καὶ στὶς αὐγκεκριμένες ποικίλες διατάξεις ποὺ προτείνονται, οἱ όποιες ἀφοροῦν ἀποκλιτικά... Τρέχει τέχνη ἡ ἀρχαῖα. Μέ μια καὶ μόνη ἔδραισης, ποὺ διατυπώνεται στὸ τέλος τῆς παραγράφου 3, ἀναγγέλλεται ἀρότια «εἰδίκη προσ-

τασία, μέ αύστηρές ποινές στις άξιο-
ποινες πράξεις που υφορούν έξ-
χοντα έργα πολιτισμού, ένων προβλέ-
ποντα έπιστης οι περιπτώσεις έγκλη-
μάτων με μικρότερη άποξια, που τι-
μωρείται (SIC) έλαφρότερα (άν τό-
έργο πολιτισμού είναι άσημαντης
άξιας κ.ά.).

Μένει, έννοεται, νά καθορίστε τό ποιες είναι οι «άδειότες πράξεις». Ασφαλώς τούτο θα πρέπει νά γίνεται στο κείμενο του σχεδίου νόμου. Αλλά, δην από τώρα είσαιται, έτεντλως άδικα, νά νεκούσι, για τά δεινή νομικά χρονικά της προστασία, διάκριση μεταξύ «έχεχόντων» και «άσπιμης ζήσας», έργων πολιτισμού. Ή διάκριση αυτή, έτος δύο, θα πρέπει νά θεμελιωθεί, μπορεί νά άδηγησει σε έμεσο, πλήν άμεσως δραστικό, τρόπο άνατροπής κρύψεων και καρακτηρισμών, με την εννοια, ότι **δεντανά στον καταστροφέα ή εύχερα νά καταστρέψει νόμιμα, πλέον, καί μέ λάχαστη ζημιά**. Θεωρούμε, λοιπόν, από τώρα ότι ή διάκριση αυτή είναι άνγκαρη ΝΑΤΑΚΑΤΑΡΓΗΘΕΙ. θατί θα άνοιξε παραπόρια για νόμιμους βανδαλισμούς. Τέλος, στην παράγραφο ι άναφερεται και η ποινική προστασία για κάθε έργο πολιτισμού πού άντηκε καταυτήστηκα στο έλληνικό ή σε άλλαδικά πό Δημόσιο, στην Εκκλησία ή σε άλλιδικές ίδιωτες. Και έδω είναι διλοφάνετη η «τυραννία» τών παραδοσιακών έννοιων των ταυρινών ράχαιογκουσών νόμου, άφω παραλείπονται από τόνον «κατάλογο» των ίδιοκτητών μερικών από τούς κυριότερους ίδιοκτητες καταστροφείς όπως σήμερα, δηλαδή οι δήμοι και κοινότητες και τά δάσορα Νομικά Πρόσωπα Δημόσιου Δικαιουίου. Δέ νομιζουμε δτι, ένδεχομένως, κάποια (κακή) άντληψη για την αποκέντρωση θα πρέπει νά τούς έξαρθσει σε όπτη την προβλέψη της παραγράφου Ι.

Αύτά για τήν ὥρα, καὶ ὥσπου νά λά-
βουμε γνώση τοῦ καθαυτό κειμένου
τοῦ μελλοντικοῦ νομοσχεδίου.

Βασίλης Κ. Δωροθίνης

Φεστιβάλ Αρχαιολογίας
κών Ταινιών

Στίς 10-16 Ιουνίου έγινε στη Βερόνα της Ιταλίας το Διεθνές Φεστιβάλ Αρχαιολογικών Ταινιών. Προβλήθηκαν, για πρώτη φορά, παλιές ταινίες «αρχαιολογικής αξίας», που

κουν στό Άρχειο τοῦ Μουσείου Μοντέρνας Τέχνης τῆς Νέας Ύστηρης (10-13 Ιουνίου, Κινηματογράφος Φλαμπρόνικο). «Η 14η Ιουνίου ἡταν ἀφειωμένη στὸν υποβρύχιο ἀρχαιολογικό κινηματογράφο μὲ 3 ἵταλικὲς ταινίες, 1 δανεικὴ καὶ 1 κυπριακὴ (τὸ ἄρχαιο πλοῖο τῆς Κυρήνειας). Ἀπὸ τὶς 13 ὡς τὶς 16 Ιουνίου προβλήθηκαν ντοκιουμάντερ τῆς Ἰταλίας καὶ τῆς Γαλλίας. Ἐπίσης γὰρ πρώτη φορὰ ἔστειλαν ταινίες ἡ Κίνα καὶ τὸ κράτος τοῦ Ιαπωνίου. Ἐδαματικὸν ἐνδιαφέρον εἶχε ἡ ταινία πού ἔσπειλε ἡ Αιγαῖοπος. Συγχρόνως μὲ τὸ φεστιβάλ ἐγίνεν καὶ συνάντηση μὲ θέμα: 'Ἀρχαιολογία καὶ φορεῖς μαζικῆς ἐνημέρωσης.

Πετράς: Μίνωικός οἰκισμός στήν πόλη τῆς Σητείας

Ο Πετράς ἡταν γνωστὸ διτὶ εἶχε μινικές ἀρχαιότητες ἀπὸ τὶς ἀρχές τοῦ αἰώνα, ὅταν ἀγάλοι ἀρχαιολόγοι είχαν πραγματοποιήσει μικρὴ ἀνασκαφὴ δύο ημερῶν. Ἀπὸ φέτος ἀρχισεὶς ἡ συμματικὴ ἔρευνα τοῦ χώρου, μὲ ἀνασκαφὴ διάρκειας τριῶν ἑδδομάδων, ποὺ εἶχε ἐντυπωσιακὰ ἀποτελέματα. Ἀποκαλύπτηκαν σπίτια τριῶν φάσεων, (ΜΜΙΙ, ΥΜΙ, ΥΜΙΙΑ). Τὰ κινητά εύρηματα ἡταν ἀφόρως, 280 πλήν ἀγέιας (κύτταλλα, ἀμφορεῖς, λύχνοι κ.ἄ.), λίθινα ἀγεία, καθὼς καὶ ἀντικείμενα ποὺ διένουν ἐνδείξεις για τὸν τρόπο ζῆτος τῶν κατοίκων. Συγκεκριμένα, πλήθος πλήνων βαριδίας δίχτυων καὶ πολλὰ ψωντικά βάρη. Ἰδιαίτερα σημαντικό, ἐξάλου, ἡταν τὸ λίθινο πατητήριο ταφικῶν. Ἔνα ἀπὸ τὸ δημάρια ποὺ ἔρευνήκαν προσφέρει ἐνδείξεις ἵερης χρήσης: σ' αὐτῷ δρέθηκε ἔνας τρίτερος (μεγαλὸ κοχύλι) ποὺ εἶχε τρυπηθεὶ για νόρησιμοποιηθεὶς ὡς ρυτόν. Τιμῆται πλήνων ειδιώλου δυοῖναι καὶ κέρατα αἴγαρου, καθὼς καὶ τὰ περισσότερα ἀπὸ τὰ ἀγγεία, μεταξὺ τῶν ὅποιων ἀντικα κανικά κυπελλα.

Ἐλπίζεται ὅτι σὺνενίσθη τῆς ἀνασκαφῆς δύα ἀποκαλύψει, μέσα στὴν πόλη τῆς Σητείας, κάποιον πολὺ σημαντικὸ μινωικὸ οἰκισμό.

Μεταξία Τσιποπούλου
Ἐπιμελήτρια Ἀρχαιοτήτων

ΣΥΝΕΔΡΙΑ

Ἀναζωογόνηση Βιομηχανικῶν πόλεων

Διεθνής συνάντηση μὲ θέμα «Περιβάλλον καὶ Ἀναζωογόνηση βιομηχανικῶν πόλεων τῆς Εύρωπης» διοργανώθηκε (17 με 19 Σεπτεμβρίου 1985) ἀπὸ τὸ Συμβούλιο τῆς Εύρωπης σὲ συνέργεια μὲ τὴν πόλη τοῦ Ντόρτμουντ τῆς Ὀμοσπονδιακῆς Δ. Γερμανίας.

Ἀρχαιολογικό Ἰστορικό Συμπόσιο: 'Λάρισα: Παρελθόν καὶ μέλλον'

Λάρισα 26-28 Ἀπριλίου 1985

Ἀρχαιολογικό καὶ Ἰστορικό Συμπόσιο διοργανώθηκε ἀπὸ τὴ Δημαρχίᾳ τῆς Λάρισας, πόλης μὲ συνέχη κατοίκηση ἀπὸ τὴν 'Ἀρχαιότερη Νεολιθικὴ Ἐποχὴ ὡς σημερί, στὶς 26-28 Απριλίου 1985. Τὰ θέματα ποὺ ἀναπτύχτηκαν καλύψουν ὅλο τὸ παρελθόν τῆς Λάρισας ἀπό τὰ προϊστορικά καὶ κλασικά χρόνια ὡς τὴ ρωμαϊκὴ καὶ παλαιοχριστιανικὴ περίοδος καὶ τὴ νεότερη ιστορία τῆς, καθὼς καὶ τὶς προοπτικές ποὺ ὑπάρχουν για τὴν ἀποκάλυψη καὶ τὴν ἀνάδειξη τῶν ἀρχαιοτήτων τῆς Λάρισας στὸ μέλλον. Συγκεκριμένα ἔγιναν οἱ ἔξης ἀνακοινώσεις:

Elena Marcopoulou - Benvenutti - Alberto G. Benvenutti: 'Γραπτὴ νεολιθικὴ κεραμική: πιθανές σχέσεις μεταξύ Θεσσαλίας καὶ Νότιας Ἰταλίας'. K. Γαλλή: 'Η ασωτὴ στρωματογραφικὴ θέση τῆς νεολιθικῆς κεραμικῆς τῆς

γνωστῆς ὡς πολιτισμοῦ τῆς Λάρισας'. Αθ. Τζαφάλια: 'Ἀρχαιολογικές ἔρευνες στὴ Λάρισα: Νέα στοιχεῖα γιὰ τὴν ιστορία τῆς πόλης'. Ρούλας Ιντζελίογλου: «Σωστικὴ ἀνασκαφὴ στὸ οικόπεδο Εύγενίας Μητρούου - Τομὶ στὸ παρελθόν τῆς Λάρισας». Απ. Κοντογιάννη: «Παραπρήσεις στὴν ἐπιγραφὴ IG IX 2 580». Αννας Παπαμιχάλη - Κουτρούμπη «Λαρισαίοι καὶ Λαρισαίοι». B. Helly: 'Η περιοχὴ τῆς ἀρχαίας Λάρισας'. K. Ρωμαίου: 'Λατερία τῶν Διοικούμενών στὴ Λάρισα'. E. Μητροπούλου: 'Λατρείες τῆς Λάρισας'. M. Οἰκονομίδης: «Συμβολὴ στὴ μελέτη τῆς νομισματοκοπίας τῆς Λάρισας». Αθ. Τζαφάλια: «Τὸ ἄρχαιο θέατρο τῆς Λάρισας». Δ. Κουτρούμπη: «Οι Λαρισαίοι κατὰ τὴ σύγκρουση Καίσαρα καὶ Πομπηίου». M. Κοντογιάννη: «Η ἐπιγραφὴ IG IX 2 545 καὶ ἡ χρονολόγηση τῆς». Λ. Δεριζάη: «Παλαιοχριστιανικά Μνημεῖα τῆς Λάρισας». Γ. Ντραγούκουλη: «Οι συντεχνίες στὴ Λάρισα στὰ χρόνια τῆς Τουρκοκρατίας». I. Αναστασίου: «Η ἀλληλογραφία Πατριαρχείου καὶ Βελή Πασά γιὰ τὸ Μητροπολίτη Πολύκαρπο». I. Σκούρη: «Περιγραφὴ τῆς Λάρισας ἀπὸ τὸν Πουκεμέλη». K. Σπανού: «Ἐπτά Λαρισαίοι ἀνωνύτεστοι τοῦ 1821». Σ. Γουλούλη: «Συμβολὴ στὴν ἔρευνα τῆς ἔξηλης τῆς λατρείας τοῦ Ἀγίου Ἀχιλλίου ὡς τὸ 986 μ.Χ.». M. Παπαϊάννου: «Η λογοτεχνικὴ κίνηση στὴν προεπαναστατική Λάρισα». K. Παπαθανάση - Μουσιοπούλου: «Ο Παύλος Μελάς καὶ οἱ δραστηριότητες τοῦ κέντρου τοῦ Μακεδονικοῦ Ἀγώνα». Λ. Γουργιώτου: «Τὰ Καζαντζήδηκα καὶ τὰ Ταμπάκια τῆς Λάρισας». I. Σακελλίνος: «Θ. Ἀξενίδης: Ή λωρὶ καὶ τὸ ἔργο του». Α. Αρσενίου: «Ο δυναμισμὸς τῆς Λάρισας καὶ τό μέλλον του». A. Παπασπυροπούλου: «Λαϊκὴ Ιατρικὴ περιοχῆς Λάρισας». R. Γρουσοπούλου: «Τὸ Λαογραφικό Μουσείο Λάρισας». Χρ. Τσόκανου - Βαρ. Μαργαρίτου - Τσόκανου: «Πολεοδομικές ἐπιπτώσεις ἀπὸ τὴν ἀποκάλυψη τοῦ ἀρχαίου θέατρου Λάρισας». K. Γαλλή: «Τὸ νέο Αρχαιολογικό Μουσείο Λάρισας».

Ηδὴ ἐτοιμάζεται ἡ ἐκδοση τοῦ τόμου τῶν Πρακτικῶν τοῦ Συμποσίου ποὺ ἐπίζεται νά τυπωθεὶ μέσα στὸ 1986.

‘Υαλώδεις ούσιες

Στίς 2 καὶ 3 Νοεμβρίου 1984 στὸ

αρχαιολογικά

Έρευνητικό Έργαστηρι του Βρετανικού Μουσείου έγινε συνέδριο με θέμα τις ϊδιαιδεις σύστασις. Δύο δημιλεις παρουσιάσαν «Ενδιαφέρον για την ήλληνη όρχαιολογία» του K.P. Foster -«Composition of colours in Minoan faience» και του V.E.S. Webb -«Aegean glass: continuity and discontinuity».

Εύρωπαικό Κέντρο για τά πολιτιστικά άγαθά

Πρώτη συνάντηση με θέμα: Εύαισθητοποίηση των παιδιών στην υπαρξη, σπουδή και σωτηρία της όρχαιολογίκης πολιτιστικής κληρονομίας Ravello 11-14 Ιουνίου 1985

Τρεις ήταν οι διένοιας πάνω στους όποιους κινήθηκαν οι αιγαίνησεις σ' αυτή τη συνάντηση: ή δρόμον των έθνικων υπουργεών, Πολιτισμού, ή έκπαιδευτική και ή έπιμορφωτική δραστηριότητα των μουσείων, ή έπιμορφωση και ή δουλειά του δασκάλου για την ανάνεωση του σχολείου και τό ανηγόμητον πρός την περιβάλλον.

Συνοπτικά τά πορίσματα τής συνάντησης είναι τά έξη:

1) Η όρχαιολογική κληρονομιά, αυλαγογική μηνή διών μας, κινδυνεύει όχι μόνο από την επέμβαση του άνθρωπου, αλλά κι ξεξιάς της Φύσης.

Κατά συνέπεια είναι καθήκον διών μας νά την προστατέψουμε.

2) Η ένεργητη συμμετοχή διών μας, κι διαστέρα τών παιδιών, προϋποθέτει τη συστηματική παρέμβαση στην έκπαιδευση και την καλλιέργεια θετικών στάσεων πρός την όρχαιολογική κληρονομιά.

3) Η συνεργασία τών φορέων κράτους - μουσείων - έκπαιδευτικών είναι απαραίτητη για την εύαισθητοποίηση των παιδιών. Ετοι τά εύρωπαικά κράτη θα πρέπει να ινσιχουσούν και νά χρηματοδοτούν τά προγράμματα και τίς πρωτοβουλίες τών μουσείων. Θα πρέπει έπισης νά άναλαθουν τήν έπιμορφωση τών έκπαιδευτικών σε θέματα όρχαιολογίας.

4) Τά μουσεία από τή πλευρά τους θα πρέπει νά πολλαπλασιάσουν τά παιδαγωγικά τους προγράμματα.

5) Τό Συμβούλιο της Εύρωπης θα πρέπει νά δεσμευτεί για τη διοργάνωση, σε εύρωπαικό έπιπεδο, συναντήσεων μεταξύ έκπαιδευτικών - λειτουργών μουσείων - όρχαιολογών ώστε νά καθοριστούν συγκεκριμένες

δραστηριότητες εύαισθητοποίησης. Στή συνάντηση πήραν μέρος σύνεδροι σχεδόν από διετές της εύρυτμαικές χώρες. Άλλα ή Αθήνα, ή Πολιτιστική Πρωτεύουσα τοι 1985, δέν έκπρωσαν ημέρης έπισημα. Αύτη ή άπουσια δίνει τό στήμα γιά τη σχέση όρχαιολογίας και παιδείας στόν τόπο μας, τη μεγαλύτερη άποθήκη όρχαιολογικών άποθεμάτων τής Εύρωπης.

M.N.

Άγγειοπλαστική τής έποχης τού χαλκοῦ

Στίς 12 'Απριλίου τού 1985 στή Φιλαδέλφεια πραγματοποιήθηκε με θέμα: «Οψεις τής άγγειοπλαστικής του Αιγαίου στή μέση έποχη του χαλκοῦ (Aspects of Aegean Pottery in the Middle Bronze Age). Οι δημιλεις πού έγιναν ήταν: G. Folger Overbeck, «Repertory of Decorative Motifs on Middle Cycladic Pottery from Ayia Irini, Kea», G.E. Walberg, «Early Elements in Middle Minoan Pottery», P. Betancourt, «Distinguishing Middle Minoan IB and II A at Kommos», J. Rutter, «An Exercise in Form vs. Function: the Significance of the Duck Vase», P.J. Russel, «A Middle Cypriot Jug from Kommos», J. Moody, «The Development of a Bronze Age Coarse Ware Chronology for the Khamia Region of West Crete». Μπροετέη πορομητεύεται τό δημοσίευση από τόν κ. P.R. Betancourt, Department of Art History, Temple University, Philadelphia, PA 19122, USA.

Η κληρονομιά τών Μινωιτών

Στίς 30 Μαρτίου 1985 στό Πανεπιστήμιο της Νεαράλβανιας (ΗΠΑ) έγινε συνέδριο με θέμα: «The Legacy of the Minoans».

Όμιλτες ήταν οι: S. Ιακωβίδης, «The Legacy of the Minoans», J.G. Wright, «Influences of Minoan Architecture on the Mycenaeans», H.A. Thompson, «Echoes of Minoan Architecture in Greece», J.D. Muhly, «Minoan Saws», T.G. Palaima, «The Written Legacy of the Minoans», D. White, «Minoan Influences in Classical and Roman Religion», E.N. Davis, «Aspects of Athena in the Bronze Age».

Ε' Συμπόσιο Βυζαντινής και Μεταβυζαντινής Όρχαιολογίας και Τέχνης

Το Από τίς 7 έως τίς 9 'Ιουνίου έγινε στή Θεσσαλονίκη τό έπιο το Συμπόσιο Βυζαντινής και Μεταβυζαντινής Τέχνης, πού τό διοργανώνει από τό 1981 ή Χριστιανή Όρχαιολογική Έταιρεια. Τό ημερήν ένα συμπόσιο έγινε γιά πρώτη φορά ένων άπτο την Αθήνα, με άφορη τούς έργα τους απότομως γιά τά 2300 χρόνια τής Θεσσαλονίκης. Μέ την ίδια εώκαιρια είχε γιά πρώτη φορά άφιερωμένο ένα μέρος τών συνεδρίσεων στό είδοτέρο θέμα: Τά μνημεία της Θεσσαλονίκης και τής περιοχής της. Στό γεγονός αύτό οφείλεται και μεγάλο μέρος της επιτυχίας του. Επέτρεψε τό μεγαλύτερη παρά ποτέ συμμετοχή έρευνων τής Βόρειας Ελλάδας, και οι συνεδρίσεις με τό κοινό θέμα ύπηρξαν άπο κάθε άποψη διαφωτιστικές, προκάλεσαν ένδιαφέρουσας συζητήσεις και γόνιμους προβληματισμούς.

Οι διανοιώσεις οι άφιερωμένες στή Θεσσαλονίκη (Παρασκευή 7 'Ιουνίου) άφορούσαν σημαντικές ανακαλύψεις νέων θυατεινών μνημείων, νέα στοιχεία γιά τήν ιστορία γνωστών μνημείων και έντοπισμό διγνωστών ή καταστραμμένων πά πτισμάτων. Ή κ. Εύτερη Μαρκή παρουσίασε δύο τελείων διγνωστή περιέκτη παλαιοχριστιανικά λατρευτικά οικοδομήματα, ένα πινακής τετράποδο, πού άνασκαφήκε κατά τό ήμισυ τό 1969 σε οικόπεδο κοντά στόν Αγιο Δημήτριο, και ένα πεντάκογχο κοιμητηριακό μαρτύριο στό έδαφος νεκροταφείων τής πόλης, πού άνασκαφήκε τό 1972 σε οικόπεδο τής περιοχής Αμπελοκήπων. Και τά δύο φαινεται νά ήταν μνημείαδη κτίρια, με πολύ ένδιαφέροντες άρχιτεκτονικών τύπων, πού άποτελούν έλλειχον μνημείων κλειδιά γιά τήν έρμηνη της μετάθασης από τήν άρχιτεκτονική τής διφύμης Όρχαιολογίας πρός τή θύλαντινή. Η ιστορία των σημαντικότων αύτών μνημείων-ήταν άρκετά θλιβερή. Τήν καταστροφή πους τού Μεσαίωνα τήν άκολούθησε δεύτερη σε πολύ νεότερη έποχη. Ήταν ή πρόσχειρη άνασκαφή τους στή μημέρες μας, χωρίς συστηματική ήμερολογία, χωρίς καμία παρουσίαση τους στόν έπιστημονικό κόσμο, ούτε όποια τη Χρονικά του Όρχαιολογικού Δελτίου. Ή κ.

αρχαιολογικά

Μαρκή έντοπισε τά κτίσματα έρευνώντας τά άρχεια τών τοπικών Έφορειών 'Αρχαιοτήτων. Λείψανα τους διατηρούνται κάτω από τις σύγχρονες οικοδομές. Η «ἀνάκαλυψη» τους μάλιστα πεπεντεπάτη μετά τήν κατάσωση τους θέτει και πάλι τό πρόβλημα τών ωστικών ἀνασκαφών και τήν άναγκη διεξαγωγής ἀκριβών αύτών τών ἀνασκαφών με τό συστηματικότερο δυνατό τρόπο και με διστούντα πλουσιότερα μέσα.

Ο καταστρεπτικός δειριός τού 1978 είχε και κάποια πολὺ θετική ἀποκλούσουμα γιά τήν έρευνα των μνημείων τής Θεσσαλονίκης. Έξαναγκάσε νά διατεθούν σε σχετικά μικρό χρονικό διάστημα ὀσυνθίστα υψηλές πιστωσίες. Ή δουλειά πού ἀποκλούσθησε ήταν ἐντατική και συστηματική. Αντίθετα ἀπό τίς παλιότερες αναστηλώσεις, πού μάς έχουν ἀφήσει με πολλές ἔρωτηματικά, τώρα πρίν ἀπό κάθε στερεωτική ἡράκουα προηγείται προσεκτική έρευνα των μνημείων. "Όλοι αὐτοί οι περάγοντες συντέλεσαν ώστε να γίνουν συμπατικές ἀνακαλύψεις σχετικές με τήν ιστορία μνημείων πού στερεώθηκαν. Διευκρινίστηκε ἡ χρονολόγηση και ἡ ἀρχική μορφή τού ναού του Σωτήρα, που σήμερα πραγματικότητα ἥταν ἀφιερωμένος στή Θεοτόκο, όπως ἀποδεικνύεται ἀπό τό ενεπήρυφα ἔγκαινιό του (Παπαζώτος) και ἀποκαλύψτηκαν θαυμάσιες τοιχογραφίες, μάλιστα ἀπό τήν ἐποχή τήν ἀνέγερσης τῆς ἐκκλησίας (14ος αι.), στόν τρούλον της (Κουρκούτιου). Αναλόγως σημασίας και τῆς ίδιας ἐποχής, ἀγνωστες ὡς τάρα τοιχογραφίες, στό Καθολικό τῆς Μονῆς Βλατάδων (Τοιόμυν), στήν ὄποια ἀνασκαφές και ένα νεκροταφείο τού τέλους τού 14ου αι. (Μακροπούλου). Τέλος, μέτην έρευνα τῶν πηγῶν και τῶν συνδυασμού τους μὲ στοιχεῖα πού δίνουν παλιές φωτογραφίες, έγινε δυνατό νά ἐντοπιστούν ἡ Μονή τῆς Ἀγίας Μαρτώνας, ἐξ οὗ ἀπό τά δυτικά τείχη τῆς Θεσσαλονίκης (Μουτσόπουλος), και ἔνας πυλώνας μοναστηριού, ὁ ὅποιος οώδαντον ὡς τούς Βαλκανικούς Πολέμους και πιθανώς ἀνήκε στή γνωστή από τίς πηγές Μονή Φιλοκάλη, κοντά στὸν Ἀγίο Νικόλαο τὸν ὄφραν.

Τό πόγευμα τῆς ίδιας ημέρας παρουσιάστηκαν ἐνδιαφέροντα μνημεία τῆς Κεντρικῆς Μακεδονίας. 'Αείζει νά ἐπιστημανθούν οι ὑδρόμυ-

λοι και ὁ ληνός στό Ρετζίκι (Σιαξαμπάνη - Στεφανού) και τό όρυχειο στήν Περιστέρα (Θεοχαρίδου) γιατί μάς ὅδηγουν σε πολύ σημαντικό χώρο τῆς έρευνας, στή μελέτης τῆς τεχνολογίας του Μεσαίωνα, ὁ ὅποιος παλιότερα μελετιόταν ελάχιστα και ἀπό τόν ὅποιο σήμερα περιμένουμε πολλά.

Οι ἀνακοινώσεις τού Σαββάτου ἔγιναν ἀπό πολλούς ἐρευνητές και ἀφορούσαν, ὅπως συνήθως, τά συμπόσια τῆς ΧΑΕ, πλήθώρα νέων μνημείων ἀπό δῆλη τήν Ἐλλάδα. Η συνθημέψη πιά εύηγι γιά ρήγηρη δημοσίευση τους συνοδεύεται αὐτή τή φορά ἀπό τή διαμαρτυρία γιά τή δέσμευση ἀδημοσίευσην μνημείων ἀπό ἐρευνητές πού κατά κάποιον τρόπο ἀπόχθησαν τήν «προτεράριότα δημοσίευσης» και πού ούσιαστικά σημανεῖ ἀπαγόρευση δημοσίευσης γιά τούς ὑπόλοιπους, μάλιστα μάποτελομα σημαντικότα μνημεία νά μένουν ἀπρόσιτα στήν έρευνα. Άλλα και πολύ γνωστά μνημεία, ὅπως ὁ Παρθενώνας, δέν μπορεῖ νά θεωρηθεῖ ὅτι ἔχουν μελετηθεὶ πλήρως. Αὐτό δεῖεται ἡ ἀνακοίνωση τού Μ. Κορρέ γιά τό χριστιανικό Παρθενώνα.

Ἐντατική είναι τά τελευταία χρόνια και ἡ ἀνασύρση μνημείων τού Ἀγίου 'Ορους'. Τό πρώι τῆς Κυριακῆς ἐπτά ἐπιστήμονες (Π. Μυλιώνης, Παπάγγελος, Θεοχαρίδης, Χαρκιόλης, Πολιθίου, Στεφανού, Φουντάς) προκλέασαν λωρή συζήτηση με τής ἀνακοίνωσέις τους γιά τήν ἀρχιτεκτονική τῶν μοναστηρίων τού Αθών, και προσκόμισαν νέα στοιχεία γιά τίς οἰκοδομικές τους φάσεις. 'Ιδαιτέρα συζήτηση προκλήθηκαν οι διαφορετικές ἀπόψεις τούς γιά τή δημιουργία τού λεγόμενου «ἀθωνικού» ἀρχιτεκτονικού τύπου τῶν ἀγιορείτικων Καθολικῶν.

Στό Συμπόσιο παρουσιάστηκαν ἐπίσης τημάτα ἀπό πλατύτερες έρευνες (Τσοτουρίδου, 'Αστικακοπούλου - Ατέακα, γιά τής ἐπιγραφές τῆς ἐπιτοίχιας λωραγραφικής και τῶν ψηφιδωτῶν δαπέδων ἀντίστοιχο), θέματα εικονογραφικά, ιστορίας τῆς έρευνας, κριτική τῆς ὡς τά τώρα μεθοδολογίης τής προεργάστης τῆς μεταβαύσαντής τής ζωγραφικής (Δ. Τριανταφύλλουπολού), και ἀνακοίνωσέις γιά τή χρήση φωτοκοχύμων μεθόδων στή διερεύνηση χειρογράφων και γυάλινων ἀντικειμένων. Περιλήψεις δῶλων τῶν ἀνακοίνωσεων

κυκλοφόρησαν ἔγκαιρα και ὑπάρχουν ακόμη στά γραφεία τῆς Χριστιανικής 'Αρχαιολογικής Εταιρείας (Βυζαντινό Μουσείο).

Ολγα Γκράτζου

Β' ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ ΣΥΝΑΓΩΓΗ
ΝΟΤΙΟΑΝΑΤΟΛΙΚΗΣ ΑΤΤΙΚΗΣ

ΤΟΥ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗΣ ΠΑΙΔΙΑΣΤΗΝΑ & ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ

Β' 'Επιστημονική Συνάντηση Νοτιοανατολικής Αττικής

Άπο τόν Επιμορφωτικό Σύλλογο Καλούδιων πήρασε τήν ἀνακοίνωση γιά τήν 'Β' 'Επιστημονική Συνάντηση Νοτιοανατολικής Αττικής' που θά πραγματοποιηθεῖ στής 25-28 Οκτωβρίου 1985 στά Καλούδια Μεσογείων. 'Όπως και στήν 'Α' Συνάντηση' ἐπίσημονες διαφόρων ειδικοτήτων θά μιλήσουν γιά θέματα σχετικά με τήν περιοχή πού ἐκτείνεται ἀπό τόν 'Υμηττό μέχρι τό Σύνοινο. 'Έχουν προγραμματιστεί 22 ἀνακοίνωσέις. Γιά συμμετοχή: 'Επιμορφωτικός Σύλλογος Καλούδιων, Αντ. Λαδά και 28ης Οκτωβρίου 45, 190 10 Καλούδια 'Αττικής, τηλ. 0299 - 48665.

Άλλα συνέδρια

Γιά τό τέλος τού 1985 και τό 1986 έχουν προγραμματιστεί στήν 'Αγγλια τό ἔχησι συνέδριο:

1985, 16-18 Δεκεμβρίου: Τό 'Εθδομο Συνέδριο Θεωρητικής 'Αρχαιολογίας (TAG) στή Γλασκόβη (Σκωτία). 'Ο στόχος τού συνεδρίου είναι ἡ συζήτηση πάνω σέ θέματα ἀρχαιολογικής θεωρίας. Οι διμίλies θά διαρκέσουν 20 λεπτά. 'Οσοι ἐνδιαφέρονται νά

αρχαιολογικά

ύποδάλουν ομιλίες θά πρέπει νά στείλουν περίληψη. Γιά περιοστέρες πληροφορίες γράψτε στην: TAG Organizing Committee, Department of Archaeology, The University, Glasgow G12 8QQ, SCOTLAND, BRITAIN.

1986, 26-28 Αύγουστου: Θά γίνει στό Cambridge Διεθνές Συμπόσιο με θέμα «Καινούριες κατεύθυνσεις στήν Ελληνική Αρχαιολογία». Γιά περιοστέρες πληροφορίες γράψτε στόν Professor A. Snodgrass, University of Archaeology, Dept. of Archaeology, Sidgwick Ave., Cambridge.

1986, 1-7 Σεπτεμβρίου: Τό Παγκόσμιο Αρχαιολογικό Συνέδριο στό Λονδίνο και στό Σάουθαμπτον. Γιά περισσότερες πληροφορίες γράψτε στό: University of London, Institute of Archaeology, 31-34 Gordon Square, London WC1H 0PY, BRITAIN.

ΕΚΘΕΣΕΙΣ

‘Η Αθήνα μέσ’ από τούς αιώνες

Στις 4 Ιουλίου διοικεί στήν ‘Αθήνα έκθεση με τίτλο «Αθήνα: Προϊστορία και Αρχαιότητα». Στήν έκθεση αύτή σκιαγραφείται ο ίστος της πόλης από την προϊστορία ώς την υστερορωμαϊκή εποχή. Στήν έξαρτητη ένδιαφέρουσα αύτή έκθεση την έπιμελήθηκε ο έξαρχος αρχιτέκτονας μελετητής της πόλης της αρχαίας Αθήνας Ι'. Τραυλός (διάρκεια έκθ. ώς τις 8 Σεπτ.). Άλλες τρεις έκθεσεις συμπλήρωνουν την εικόνα της Αθήνας μέσα από τους αιώνες. ‘Η μά είναι αφιερωμένη στήν Αθήνα της παλαιοχριστιανικής έποχης και η άλλη στή βυζαντίνη και μεταβυζαντινή περίοδο της πόλης. Τέλος, η τρίτη δίνει την εικόνα της πρωτεύουσας τού Ελληνικού Κράτους.

Έλλαδα καί θάλασσα

Στό κτίριο τού ΟΠΑΠ στεγάζεται ή έκθεση «Έλλαδα καί θάλασσα». Τέσσερα μεγάλα θέματα αποτελούν τη θαυμάσια αυτή έκθεση: α) Αρχαιότητα, άπο τούς προϊστορικούς χρόνους ώς τό τέλος της ρωμαϊκής περιόδου. β) Μεσαίανς, άπο την ίδρυση της Κωνσταντινούπολης ώς την πώπολη της Βυζαντινής Αύτοκρατορίας. γ)

Τουρκοκρατία, άπο τήν κατάκτηση των Τούρκων ώς τήν Έλληνικής Επανάσταση. δ) Νεότερη περίοδος, άπο την ίδρυση τού Ελληνικού κράτους ώς τήν μέρες μας. Στόν ωριστάτο έκθεσιακό χώρο η έπισκεψητής μπορεί να θαυμάσει κάπου 1.600 άντικευμα - ποιο προσέρχονται από διάφορα μουσεία τής Έλλάδας - γλυπτά, κεραμικά, κοσμήματα, κεντημάτα, ζωγραφικά έργα και άλλα.

Κύπρος

‘Αρχαιολογικό Μουσείο Kelsey - Ann Arbor. Έκθεση με θέμα «Αρχαία Κύπρος: Πολιτιστικό Σταυροδρόμι τής Μεσογείου». Η έκθεση παρουσιάζει ένδιαφέρουσα και πλούσια συλλογή κυπριακών αρχαιοτήτων (μαρμάρινα και πετρινά γλυπτά, πλίνθινα ειδώλια και άγαλμα) από τήν έποχη τής χαλκοκρατίας ώς τά ρωμαϊκά χρόνια.

‘Αναλαμπές τελειότητας

Τό Royal Ontario Museum τού Τορόντο φιλοξένησε σημαντική συλλογή άρχασιν έλληνικών άγαλμάν και χάλκινων αγαλματιδίων τής περιόδου από τό 16-10 αι. π.Χ., πού άντικουν στή συλλογή τού Eli Borowski.

Νομίσματα

Τό Fogg Art Museum έγκαινιας έκθεση με θέμα: ‘Νομίσματα στήν Ελληνική Τέχνη’. Ή Συλλογή τού Arthur Stone Dewing. Είναι ή σημαντικότερη συλλογή δρυγών και χρυσών νομισμάτων τών Η.Π.Α. Χρονογούνται από τόν 6ο θο αι. π.Χ. ώς τά τέλη τής προχριστιανής περιόδου.

Προληπτική συντήρηση στά μουσεία: έλεγχος τού φωτισμού, έλεγχος τού κλιματισμού

ICCROM, Αθήνα 1985

«Τό Διεθνές Κέντρο Συντήρησης και Αποκατάστασης Μνημείων (ICCROM) με έδρα τη Ρώμη, έτοιμας σε κινητή έκθεση έκπαιδευτικού και έντερμερατικού χαρακτήρα με άντικευμένο τήν προληπτική συντήρηση τών μουσειακών άντικευμάν και μέ ειδικές άναφορές στόν έλεγχο τού φωτισμού και τού κλιματισμού.

Τό Ελληνικό Τμῆμα τού Διεθνούς Συμβουλίου Μουσείων (ICOM) παρουσιάσει την έκθεση αύτή στήν Αθήνα στό Μουσείο Ελληνικής Λαϊκής Τέχνης (2-31 Μαΐου), και στή Θεσσαλονίκη, στό Λαογραφικό και Εθνολογικό Μουσείο (5-30 Ιουνίου 1985), πιστεύοντας ότι έκπληρωνει έναν από τούς κύριους στόχους του, πού είναι ή συμβολή στήν προσασία τής πολιτιστικής μας κληρονομιάς, σύμφωνα με τής σύγχρονες τεχνολογικές μεθόδους, και έλπιζοντας ότι ή έκθεση αύτή θά αποτελέσει άφετηρια στήν προσπάθεια όλων μας γιά τή θελτώση τών συνθηκών λειτουργίας τών έλληνικών μουσείων».

Στή σκιά τής Ακρόπολης

Στό Μουσείο Τέχνης τού Brockton λειτουργεί έκθεση με θέμα: ‘Στή σκιά τής Ακρόπολης: Επίσημη και Λαϊκή

αρχαιολογικά

Τέλην στην "Αθήνα τοῦ 4ου αἰώνα". Στήν έκθεση, πού θά διαρκέσει ώς τό 1987, μπορεί κανείς νά δει 150 έργα ύψηλής τεχνής τοῦ τέλους τῆς κλασικῆς έποχής και τῶν ἀρχῶν τῶν 'Ελληνιστικῶν Χρόνων.

Τό κρασί

Στό Μουσείο Cooper-Hewitt τῆς Νέας Υόρκης λειτουργεί έκθεση (4 Ιουνίου - 13 Οκτωβρίου 1985) μέ θέμα τό κρασί. Τό έκθεμα, πού ἀντιπροσωπεύουν διάφορους πολιτισμούς, είναι κάπου 350. Ιδιαίτερη έμφαση δίνεται στή μυθολογία και στό ρόλο τού κρασιού στή θρησκεία. Έξεχουσα θέση έχει ή άλληνική και ή ρωμαϊκή παράδοση.

ΒΙΒΛΙΑ

Τό μυστικό τοῦ Δία Αγγελική Βαρελλά

Έλληνική Έκδοτική, Αθήνα 1984

«Εισαγωγή στή νομισματολογία» μπορεί νά νομίσεται τό «δαστονομικό» αύτό μυθιστόρημα γιά παιδιά. Είναι γραμμένο ἀπό άρχαιολόγο, μέ χάρη, κέφι και ζωντάνια και συναρπάζει τόν άναγνωστή (ἀπό 12 ὡς και 102 ἔτην). Η ἀστυνομική πλοκή κρατά ζωντανό τό ἐνδιαφέρον τού άναγνωστη και μέ ξέπιντο τρόπο του πρασφέρει χιλιάδες πληροφορίες γιά τά άρχαια έλληνικά νομίσματα και τή μιθολογία. Ή εικονογράφηση, ρεαλιστική και σωστά διαλεγένη, δίνει στό παιδί τής «εικόνα» τού νομίσματος.

Στό δεύτερο μέρος τού βιβλίου διαδάσκουμε: «Στίς παρακάτω σελίδες τά νομίσματα θά σας δηηγηθούν τήν ιστορία τους». Τό μέρος αύτό ἀποτελεί ειδιαγωγή στή νομισματολογία. Μέ οποιαρική μπορούμε νά πούμε ἔδω πάς τό βιβλίο αύτό είναι ΑΠΑΡΑΙΤΗΤΟ γιά κάθε παιδί ἀπό τά 12 και πάνω, και ἀποτελεί εύχαριστο άναγνωσμα και γιά μεγάλους.

Τή 'Αλική κι ο νεκρός πλανήτης

Κύριλ Μπούλιτσεφ

Μετάφραση Κίρας Σίνου
Έκδ. Μετόπι, Αθήνα 1983

«Όταν ή 'Αλική, ένα κορίτσι αόπο τή Γη, έχει τά γενέθλιά της, ο φίλος

τού πατέρα της, ού όρχαιολόγος Γκρομοζέκα μέ τά όπων πλοκάμια, τής προσφέρει γιά δύρῳ ἐνα ταξίδι στό νεκρό πλανήτη... ». Είναι μιά συναρπαστική φανταστική περιπέτεια, πού συνδυάζει τό ταξίδι στό Διάστημα μέ τό ταξίδι στό Χρόνο και στήν 'Αρχαιολογία. Θαυμάσιο δύρῳ γιά παιδί ἀπό 8 ὡς 12 χρονών, πού θα τη διασκεδάσει και θα τους ξυπνήσει νέα άνδιαφέροντα.

Μινιωικά σύνθετα σκεύη (κέρνοι)

Εύδοκη Καραγιάννη

Διάδικτ. διαταριθή, Αθήνα 1984

«Μέ τόν δρό «σύνθετα σκεύη» έννοούμε τά πολυάριθμα φορητά ή σταθερά (χτιστά) σκεύη, πήλινα ή λίθινα, τά οποία έχουν δύο ή περισσότερα δοχεῖα ένωμένα, ώστε νά ἀποτελούν τά ίδια ένιαίο παραλληλεπίπεδο σκεύην ή ένιαίο παραλληλεπίπεδο σκεύην στή πάνω δρίζοντα έπιφάνεια. Τά φορητά έχουν ωρεθεί σε πάρα πολλές θέσεις και σε μεγάλη ποικιλία άνασκαφικών συσχετισμών δύποι τάφοι, ανάκτορα, σπίτια, ιερά. Τά σταθερά δρέπηκαν χτισμένα σε τοίχους, πλακόστρωτα, πεζούλια και αύτά πάλι σε τάφους, ανάκτορα, σπίτια, ιερά.

Ο μεγάλος άριθμός, η πολύ πλατιά διάδοση, η τυπολογική ποικιλία και οι διαφορετικοί συσχετισμοί μέ διλού άρχαιολογικού ύλικο δειχνούν ότι τά σύνθετα σκεύη ήταν συνυφασμένα μέ πολλές μνεῖς τῆς ζωῆς τῶν Μινιωτών. Έπομένων και μόνι μά γενικότερα άναφορά στά σποικεία αύτά ἀποκλείει τήν ένιαίο έρμηνεια τού ποικιλομορφου αύτού ύλικο...

Τή εργασία αύτή έχει τρεις διασικους στόχους:

- α) Τήν τυπολογική ταξινόμηση όλων τῶν κατηγοριών σύνθετων σκευών, φορητών ή σταθερών, πού όπαντον στήν Κρήτη ἀπό τή νεολιθική έποχή ώς τό τέλος τῆς έποχης τού χαλκού.
- β) Τόν έλεγχο τῶν άνασκαφικῶν δεδομένων, πού θα μπορούσε νά βοηθήσουν στή λύση τού προδήματος, ἀν τα σκεύη αυτά είχαν κάποια ιδιαίτερη χρήση και σημασία στά πλαίσια τής θρησκείας.
- γ) Τήν άναληψη, στό μέτρο τού δύνατού, νέων τρόπων έρμηνειας πού είναι συμφωνού με τής ασύρτητες μεθοδολογίες απαιτήσεις τής σύγχρονης έρευνας...

Στήν παρούσα έργασια, τά μινιωικά συνθέτα σκεύη ταξινομήσκαν μέ βάση τα μορφικά τους γνωρισμάτα σέ πέντε κύριες κατηγορίες (Ι-Ι) και σέ δώδεκα έπιμερα τύπου (ΙΙ-1, ΙΙ-1-4, ΙΙΙ, ΙV-1-2, V-1-3)...

Στό δεύτερο μέρος γίνεται γενικότερη κριτική αποτίμηση της παλαιότερης έρευνας, πού είτε άναγνωρίζει κέρνουσ σέ όλα τά σύνθετα σκεύη, διατυπώνοντας παραλλήλα τή θεωρία τής συνέχειας στή χρήση τού κέρνου ως τελεστουργικού σκεύους ἀπό τά προϊστορικά χρόνια και πέρα, είτε όρεται δόλετα τήν τελεστουργική - θρησκευτική χρήση όλων τῶν τύπων σύνθετων σκευών ἡ δριμεμένη κατηγορίων. Κατόπι διατυπώνονται τα τελικά συμπεράσματα τής έργασιας, στηριγμένα αποκλειστικά στήν έξεταση τών άντικευμενικών δεδομένων.

Τα συμπεράσματα πού είναι σε μεγάλο μέρος άρνητικά: δόγματα στή διατύπωση σοδαρών ἐπινιδάδεων σχετικά με τής θεωρίες γιά τήν ιερή σημασία τών σύνθετων σκευών.

Τό τρίτο μέρος είναι ο Κατάλογος όλων τῶν παραδειγμάτων πού ἔγινε δυνατό νά συγκεντρωθούν στήν έρευνα αύτή. Είναι οργανωμένος συμφωνα μέ τίς κατηγορίες και τους τύπους, στούς όποιους καταλήξαμε μετά τή μελέτη τῶν μινιωικών σύνθετων σκευών.

Στό Παρόπτωμα παραθέτονται συγκεντρωμένες οι σχετικές μέ τούς κέρνους φυλαλογικές και έπιγραφικές μαρτυρίες...

Φάρος τυφλών τής Έλλαδας.

Τά τελευταία χρόνια, τόσο διεθνείς οργανώσεις, όσο και παγκόσμιας φή-

αρχαιολογικά

μης προσωπικότητες της τέχνης, έχουν στρέψει τήν προσοχή τους στην αισθητική άγνωση και άναπτυξη τών τυφλών και στην έξασφάλιση πρόσθιας τους στον πλούτο τών καλλιτεχνικών θησαυρών και τών άγνωστών της έθνων πολιτιστικής τους κληρονομιάς.

Έτσι δημιουργήθηκαν ειδικά μουσεία όπως το «TACTILE MUSEUMS» μέσα στην Πειραιά, και έκμαρτες και από το πάο διαπρωτεύουστικο δημιουργήματα.

Ο Φάρος Τυφλών της Ελλάδας, ο οποίος παρακολουθεύει κάθε διεθνή έξελιξη και προσπάθεια ώστε να δημιουργηθούν περισσότερες ευκαιρίες για πλήρη, δραστήρια και ιστορική μεμονωτή τών τυφλών σε δελες τις έκδηλωσης της ήχου, άποφασίσεις νά αναλάβει την πρωτοβουλία νά δημιουργησει «ΜΟΥΣΕΙΟ ΑΦΗΣ». Το πρωτοποριακό αύτό έργο, παρόμιο του ίδιου λίγες πολεις στον κόσμο διαβέβαιουν σημερα, στεγάζεται στο κτίριο της «Όργανωσης στην άρδο Δούραντης 198» στην Καλλιθέα. Έκει μέ δόλη τήν άνεση τους οι τυφλοί μπορούν νά ανταλπούν με την άφη το μεγαλειό και τών πλούτο τών καλλιτεχνικών δημιουργημάτων, όποι την «Αρχαιότητα και πέρα».

Τό Μουσείο φιλοδοξεί νά δημιουργήσει, έκτας από την διάδοσην άρχαιολογική συλλογή του, και λαογραφικά, φυσικά, αρχιτεκτονικά, ιστορικά και τεχνολογικά τμήματα. Ο ΦΑΡΟΣ ΤΥΦΛΩΝ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ κυκλωφορεί και «καρετοπεριοδικό», που παραχωρείται δωρεάν στους τυφλούς της Ελλάδας, τό ίδιο, μεταξύ άλλων, περιέχει και άρχαιολογικά όρθρα.

Οι Άρχαιολόγοι μιλούν γιά τήν Πειραιά

Έκδ. ΝΕΛΕ Πειραιάς, Θεσσαλονίκη 1985

Στις 28 - 29 Ιουλίου και στις 4 - 5 Αύγουστου 1985, η Λαϊκή Επιμόρφωση Πειραιώς σε συνεργασία με τόν Άρχαιολογικό Τομέα τού Αριστοτέλειου Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης άνελθε σε διοργανώσεις τετραήμερο συμπόσιο. «Όπως έγραφε στό εισαγωγικό σημείωμα του τόμου τών πρακτικών Δ. καθηγητής Δημ. Παντερμάλης: «Προσφέροντας τήν έγκυρη άρχαιολογική γνώση, νομίζουμε ότι συμβάλλουμε στήν έξοικει-

ση τών κατοίκων τής Πειραιάς με τίς άρχαιοτητές, και δεν είναι ίσως ύπερβοληκή η αισιοδοξία μας νά πιστεύουμε ότι έτσι θά κινητοποιηθούν δύοι, και υπέρσεις και ιδιωτες, για τή σωτηρία τών άρχαιων άπο τή σύγχρονη καταστροφή και τήν άρχαιοκαπηλία».

Ο τόμος περιέχει την ένησ θέματα: Δ. ΠΑΝΤΕΡΜΑΛΗΣ, Οι Μακεδονικοί τάφοι την Πειραιά, Ι. ΒΟΚΟΤΟΠΟΥΛΟΥ ΥΠΡΟΣΤΑΣΙΑ Δράχαιοτήτων και άρχαιοκαπηλία, Χ. ΜΑΥΡΟΠΟΥΛΟΥ - ΤΣΙΣΟΥΛΗΜ. Οι γνώσεις γιά τη χριστιανική Πειραιά, ΣΤ. ΣΤΕΦΑΝΙΔΟΥ - ΤΙΒΕΡΙΟΥ, Η όχυρωση τού Διου, Γ. ΚΑΡΑΔΕΩΣ, Το έλληνιστικό θέατρο τού Διου, Α. ΜΕΝΤΖΟΣ, Η κομιητηριακή θαυματική τού Διου, Σ. ΠΙΝΓΑΤΟΓΛΟΥ, Ματιές στην καθημερινή ζωή του άρχαιου Διου, Μ. ΙΑΤΡΟΥ, Νομίσματα έλληνικών πόλεων στό Διου, Κ. ΔΕΣΠΟΙΝΗ, Το τάφος της Κατερίνης, Ε. ΠΑΝΤΕΡΜΑΛΗ, Τα Λειθήματα, Μ. ΜΠΕΣΙΩΣ, Η άρχαια Πύδνα, Λ. ΠΑΛΑΙΟΚΡΑΣΣΑ, Το ρυμαϊκό θέατρο τού Διου, Ε. ΜΑΡΚΗ, Η βυζαντινή Πύδνα, Θ. ΠΑΠΑΖΩΤΟΣ, Η μεταβαταντική ωγραφική στην Πειραιά, Π. ΘΕΟΔΩΡΙΔΗΣ, Το ποτηρογραφικό ζητήματα τής βρεφών Πειραιά. Το πολύ ένδιαφέρον αύτό βιθιό θά τό θρεπει στη Βιβλιοπωλείο ΜΑΤΙ, Αγίας Λαύρας 18, 601 00 Κατερίνη, τηλ. (0351) 31275, όποι του ποτερέτε νά τό παραγγείλετε και πτηλεφωνικά.

Νερόμυλοι, μελέτη ιστορική και λαογραφική

Λάμπης Λούκος

Πάτρα 1985

Βιθλίο πού διαβάζεται εύκολα και ευχάριστα. Αναδρομή στήν ιστορία τού «μιλού» και μελέτη λαογραφική. Βιθλίο χρήσιμο γιά διοικούν τόν ένδιαφέρει ή παράδοση.

Άγνυθες άπό τό Νεκυομαντείο τού Άχεροντα Δωδώνη IB'

Έπιστ. Επετ. τής Φιλοσοφικής Σχολής τού Παν/μίου Ιωαννίνων, 1983 Χρυστής Τζουβάρα - Σούλη

Ίδιαίτερο ένδιαφέρον προκαταβούμε στήν άγνυθη τής Χ. Τ - Σ. Σ' αύτήν δημοσιεύονται 94 άγνυθες, πού προέρ-

χονται άπο τήν άνασκαρές τού Νεκυομαντείου τού Άχεροντα. Στήν έργασία γίνεται σύντομη παρουσίαση τών τύπων τών άγνυθων, πού κατακευαζόνται στής έλληνικές πόλεις, καθώς και τού τρόπου χρήσης τους. Στό Νεκυομαντείο δρίσκονται ώς προσφορές προσακυνητών στό ιερό τού Άδη.

Διαδρομή στήν Αθήνα

Τό 11ο τεύχος τής μηνιαίας έφημερίας γιά την αυτούδιαικότη «Διαδρομή στήν Αθήνα», τού Μάρτη '85, είναι άφιερωμένο στήν «Επόριον καὶ Τοπική Αυτοδιοίκησην». Σ' αύτό διαβάζουμε διάφορα άρθρα πού ένδιαφέρουν άμεσα τούς άρχαιολόγους, όπως: «Παρίσι - Ρώμη, Προστασία και άξιοποίηση τής κληρονομίας τῆς πόλης», Συνέντευξη με τούς Ούγκο Βέτερε και Ζάκ Σιράκ, Αντιστοχα άμηρχους τής Ρώμης και τού Παρισίου. Στό άρθρο αύτό οι δημιαρχοι των δύο μεγάλων πόλεων έκθετουν τήν πολιτική τους και τά προβλήματα πού άντιμετωπίζουν: «Εκσυγχρονισμό τῆς πόλης, προβλήματα πού δημιουργούνται από άρχαιολογικά εύρηματα κ.ά. «Μαρβίτη, Άρχες και σκοπούς τού Θυμιωτικού Σχεδίου», «Ξανακατατάντων τής Μαρδίτης», και «Ο Δεκάλογος τής Μαρδίτης», άρθρα πού περιλαμβάνουν και προβλήματα, όπως η άξιοποίηση τής κληρονομίας τῶν πολέων κλπ.

Θεότητες τής μουσικής στήν ομηρική και άρχαι-κή ποίηση

Μενέλαος Χριστόπολους
Αθήνα 1985

Ένδιαφέρουσα έρευνα, όπου ό.Μ.Χ. μελετάει τής κυριότερες θεότητες τής μουσικής με βάση τήν ομηρική και τήν άρχαιοκή ποίηση. Στήν τρείς ένότητες αυτής τής έργασίας έξετάζονται πρώτα απόλλωνας, κατόπιν ή άνακλωψη τής Λύρας από τόν Έρμη και οι έρμηνευτικές τής συνέπειες και, τέλος, ό. Οφρέας. Σέ παράρτημα δρίσκουμε άρχαια κείμενα και θιλιογραφία πού, τά πρώτα διθυράμψη στήν καλύτερη κατανόηση τής μελέτης και ή θιλιογραφία, έκτος άπο τά δάλα, δίνει τή δυνατότητα γιά μεγαλύτερη γνωμιρία με τό θέμα. Άρτια έργασία πού ένδιαφέ-

ρει δόλους δύσους ἀγαποῦν τὴν ιστορία καὶ τὴ μυθολογία. Διαβάζεται εύκολα καὶ προσφέρει πολλές πληροφορίες.

Εικόνες ἀπό τὴν Ἑλλάδα τοῦ 18ου αἰώνα

Thomas Hope (1769 - 1831)

Ἐκδ. Μέλισσα, Ἀθήνα 1985

Σὲ συνεργασίᾳ μὲ τὸ Μουσεῖο Μπενάκη, στὴ συλλογὴ τοῦ ὄποιον ἀνήκουν τὰ σχέδια τοῦ Ήρο, ἡ «Μέλισσα» ἔξεδως λεύκωμα μὲ 13 σχέδια — ἀπὸ 350 ποὺ περιλαμβάνουν οἱ 5 τόμοι ποὺ μόλις τὸ 1977 ἐπιστρέψανταν στὴ βιβλιοθήκη τοῦ Μουσείου Μπενάκη — μάρτυρες τῆς Τέχνης τοῦ Ήρο καὶ φτωχῆς σὲ εἰκονογραφικὲς μαρτυρίες ἐποχῆς γιὰ τὴν Ἑλλάδα. Τὰ κείμενα τοῦ λευκώματος εἶναι τῆς Φανῆς - Μαρίας Τανάκου, γνωστῆς ἡ ὅπερ ἀλλες μελέτες τῆς (Ἀνακαλύπτοντας τὴν Ἑλλάδα).

Παρουσία 4 - 5

Περιοδική ἑκδοση λαϊκῆς ἐπιμόρφωσης νομοῦ Πειραιᾶς

Μάρτιος - Απρίλιος 1985

Φροντισμένο ἐντυπωτικό ποικίλων ἐνδιαφερόντων, περιέχει καὶ δράμα σχετικά μὲ τὴν ἀρχαιολογία, καὶ τὴν ιστορία τῆς Πειραιᾶς. Στὸ τεύχος αὐτὸν ἔχομεις δύο ἀρέτα: Τό '21 καὶ οἱ ἀνοιχτές πληγές του, ἡ «μὲ τὸν τρόπο τοῦ Στρατηγοῦ Μακρυγιάννη», τοῦ Ν. Παπαγεωργίου. Ἐδῶ παρουσιάζεται ἡ ιστορία «ῶπως ἔνινε» καὶ δχι «ῶπως τὴ θέλουσι». «Ἐπίστη τὸ σύντομο ιστορικὸ ἀρέτο τοῦ Γ. Κακουλίδη: Ὁ ὄγκος τοῦ Ποντιακοῦ Ἑλληνισμοῦ κατὰ τῶν Τούρκων πρὶν ἀπό καὶ μετά τὸ 1821.

Άρχαια Ἀρχαιολογία

I. T. Κρούγκλικοβα

Ἡ ιστορία τοῦ ἀρχαίου κόσμου μᾶς βοηθεῖ νά κατανοήσουμε πολλές ἑδεικτικές λειτουργίες. Γιὰ παράδειγμα, ἡ ιστορία τῆς Ἀθήνας μᾶς δείχνει καθαρὰ τὴν ἔξελιξη τῆς πόλης-κράτους. «Ὦπως γράφει ἡ I. T. K. στὴν εἰσαγωγὴ τοῦ βιβλίου της, «Ο σύγχρονος εύρωπαίςς πολιτισμός — καὶ κατὰ ἔνα μέρος καὶ ὁ μὴ εύρωπαίςς — ἀναπτύχτηκε πάνω στὴ βάση τοῦ ἀρχαίου πολιτισμοῦ. Χωρὶς τὴ γνώση τῆς ἀρχαίας ιστορίας δὲν μποροῦμε νά κατανοήσουμε πολλούς ἀπὸ τοὺς θεαμάτους τῶν κατοπινῶν περιόδων. τὴν ιστορία τῆς Τέχνης, τοὺς ἀρχιτεκτονικούς

Ι.Τ. ΚΡΥΓΚΛΙΚΟΒΑ

ΑΝΤΙΚΗ ΑΡΧΕΟΛΟΓΙΑ

ρυθμούς, τὸ θέατρο, τοὺς σύγχρονους πολιτικούς καὶ ἐπιστημονικούς δρους. Ὁ ἀρχαῖος κόδιμος, ποὺ τὸν γνωρίζουμε χάρη στὴν ἀρχαιολογία, προσθάλλει μπροστὰ μας σὲ κάθε βήμα τῆς ἰδιωτικῆς δσο καὶ τῆς κοινωνικῆς μας ζωῆς.

Τὸ βιβλίο τῆς I. T. Κρούγκλικοβα «Ἄρχαια Ἀρχαιολογία», ποὺ κυκλοφόρησε τὸ 1984 από τὶς ἑκδόσεις «Βίσια Σκόλα», είναι ἔνα ἀπὸ τὰ λίγα ἔγχειριδια σὲ ρωσικὴ γλώσσα ποὺ σχάσκολούνται μὲ τὴν ἐλληνορωμαϊκὴ ἀρχαιολογία. Ἰδιαίτερη σημασία ἔχουν γιὰ τὴν ιστορία τῆς Σοβιετικῆς «Ἐνωσης οἱ ἐλληνικὲς ἀποικίες τῶν ἀκάντων τῆς Μάυρης Θάλασσας, ποὺ δρίσκονται σὲ στενή σχέση μὲ τοὺς λαοὺς ποὺ κατοικούσαν στὶς στείρεις τῆς βόρειας ἀκτῆς της. Τὸ βιβλίο χωρίζεται σὲ τέσσερα μέρη: 1) Ιστορία τῶν κυριότερων ἀρχαιολογικῶν ἀνασκαφῶν, 2) Ἡ ἀρχαιολογία τῆς Ἑλλάδας, 3) Ἡ ἀρχαιολογία τῆς Ρώμης, 4) Τὰ ἀρχαία μνημεῖα στὴν ΕΣΣΔ.

Στὸ πρώτο μέρος γίνεται ἡ παρουσίαση τῶν ποὺ σημαντικῶν ἀνασκαφῶν, καθὼς καὶ σειράς μνημείων τῆς Μεσογείου, ὥπως η Πομπηία, τὸ Ἐρευκαλάνου, ἡ Τύρινθα, οἱ Μικῆνες, ἡ ἀνασκαφῶν ὅπως τῆς Ἐπιδαύρου καὶ τῶν Δελφῶν, τῆς Περγάμου, ἀλλες τῆς Κρήτης, τῆς Ἀγορᾶς τῶν Ἀθηνῶν, τῆς Βερύνης κλπ. Κατόπι γίνεται ἡ παρουσίαση τῶν ἀνασκαφικῶν ἔργων καὶ τῶν μνημείων τῆς ἀκτῆς τῆς Μάυρης Θάλασσας, ὥπως π.χ. τῆς Φαναγορίας, τοῦ Παντικαπαίου κ.ά., ἀνασκαφές ποὺ ἔγιναν ἀπὸ διαιρεκτίμενους σωβετικούς ἀρχαιολογούς — Μπ. Β. Φαρμακόφρος, Β. Δ. Μπλάτστακι, Γ. Δ. Μπελόφ, Μπ. Α. Κουφτίν, Ι. Τ. Κρούγκλικοβα κ.ά. Τὸ μέρος αὐτὸ τῆς ἐργασίας ἐν-

διαφέρει ιδιαίτερα τοὺς Ἑλληνες ἀρχαιολόγους, γιατὶ ἀφορά δχι ιδιαίτερα γνωστές ἀνασκαφές.

Τὸ δευτέρευτο μέρος τοῦ βιβλίου περιλαμβάνει τὴ μελέτη τοῦ Ἑλληνικοῦ Πολιτισμοῦ: ἀγροτικὴ οἰκονομία, ἀγροτικά ἔργαλεια, καλλιέργεια καὶ ἀμπέλι, κυνήγι, κτηνοτροφία, μεταλλευτική, χειροτεχνία, κατεργασία τοῦ λίθου, χρυσοχώρια, κεραμική, τέχνη τοῦ γνωστού, ύφανσης τουριστική, εύποριο, στρατιωτικὴ τέχνη, ἀρχιτεκτονική, πολεοδομία, τρόπος ζωῆς, κοινωνικές γνώσεις, μουσική, θρησκεία, τέχνη, γλυπτική, ζωγραφική (ἄγγειογραφία), φυσιοτάτω.

Στὸ τρίτο μέρος τοῦ βιβλίου ἀκολουθεῖται ἡ ίδια κατάταξη καὶ γιὰ τὰ προβλήματα τῆς ρωμαϊκῆς ἀρχαιολογίας.

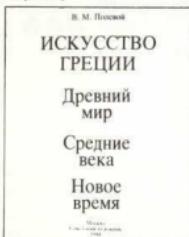
Στὸ τέταρτο μέρος τοῦ ἔργου γίνεται λόγος γιὰ τὰ ἀρχαῖα μνημεῖα τῆς ΕΣΣΔ. Πρώτα ἀπὸ όλα ἀναλύονται οἱ ἀποικιακὲς κήνεσις στὶς ἀκτὲς τῆς Μάυρης Θάλασσας καὶ ἡ δρύγανωση τῶν ἀποικιακῶν κέντρων: Κατὰ τοὺς 80-90 αἰώνες π.Χ. ἡ ἀνάπτυξη τῶν παραγωγικῶν δυναμέων προκάλεσε τὴ δημιουργία νέων παραγωγικῶν σχέσεων καὶ τὴν ἀνάπτυξη τῆς δουλοκτηρίας. Μέ την αὔξηση τοῦ πληθυσμοῦ μεγαλώνει καὶ ἡ οἰκονομικὴ ἀνισότητα. Στὶς «πόλεις» οἱ πολιτικές ἀνατροπές συνοδεύουν τὴν ταξική πλάτη. Κατόπι γίνεται λόγος γιὰ τὰς διάφορες ἀποικίες στὶς ἀκτὲς τῆς Μάυρης Θάλασσας — Μπερέζανη, «Οδοσας», Ιστρα κλπ., καθὼς καὶ τὴν Κριμαία, δια τοῦ δημιουργηθῆται ὀλόκληρη ἀλισβίδα ἐλληνικῶν ἀποικιῶν. Ανάμεσα τους καὶ τὴ Χερσόνησος (κοντά στὴ σημερινὴ Σεβαστούπολη), ἡ Ισράελος στὰ μέσα του 5ου αι. π.Χ. Η πόλη αὐτὴ ἦταν στὸ Εκκίνημα ιωνικός πορθμαδάσιος σταθμός. Ἀργότερα πήγαν καὶ ἐγκαταστάθηκαν εκεὶ ἀποικοι ἀπὸ τὴν Ἡράκλεια τοῦ Πόντου. Οι Μιλήσιοι μὲ τὴ σειρὰ τους ίδιωσαν τὴ θεοδοσία καὶ κατέλαβαν τὸ Παντικαπαῖο, τὴν κυριότερη πόλη στὶς ἀκτές τοῦ Κιμέριου Βοσπόρου, τοῦ σημερινοῦ πορθμοῦ τοῦ Κέρτη. Γίνεται ἐπίσης λόγος καὶ γιὰ τὸ βορειότερο οἰκοσίμο στὶς ἀκτὲς τῆς Μάυρης Θάλασσας — στὶς ἑκδόλες τοῦ Ντόν - την Ταναΐδα. Οι ἀποικίες τοῦ βόρεού του Πόντου, ἀγροτικὲς στὴν ἀρχή, σύντομα μετατράπηκαν, χάρη στὴ γεωγραφικὴ τους θέση, σὲ κέντρα ἀπόθεματος καὶ μεταφορᾶς γιὰ τὸ ἐμπόριο ποὺ διεβαστὸν μέ τις θρεπτικανοτατικές περιοχές. Γι-

αρχαιολογικά

νεται έπισης μνεία τῶν μνημείων τῆς μέστης Ἀνατολής, Βακτρίας καὶ Παρθίας.

Τέλος, τὸ ἔργο συμπληρώνεται ἀπό πλούσια κινηγογραφικό ύλικο καὶ βιβλιογραφία.

Γιά τά δύο αυτά βιβλία τὰ κείμενα τά εστείλει ο κ. Γ. Ι. Βελλάς, "Υφηγητής τοῦ κρατικοῦ Πανεπιστημίου τῆς πόλης Βορονέζ.

'Η Τέχνη τῆς Ἐλλάδας'

Β. Μ. Πολεύθοι

Στά τέλο του 1984 έγινε ὡς ἐπανέκδοση, συμπληρωμένη ἀπό τὸν συγγραφέα, τὸν ἔργον τοῦ σοθιετικοῦ κριτικοῦ τέχνης Βαντίμ Πολεύθοι· «Η τέχνη τῆς Ἐλλάδας», (ἐκδοτικός ὄργανοις «Σαβέτζιο Χουντζίκιν»). Ο Βαντίμ Πολεύθοι γεννήθηκε στὴ Μόσχα τὸ 1923 καὶ σπούδασε 'Ιστορία τῆς Τέχνης στὸ Κρατικό Πανεπιστήμιο Λαομονόδος τῆς Μόσχας, ὅπου, ἀργότερα, διδασκεῖ. Ἐχει εἰδικεύεται στὴν Ἐλληνική Τέχνη καὶ συγκεκριμένα στὴν Τέχνη τοῦ Βυζαντίου. Αὐτό, θέσσα, δὲν πολικεύεται ἀπό τά ἐνδιαφέροντά του τὴν ἐρευνητικὴν τέχνην ἀλλού ἐποχῶν. Σήμερα, ὁ Β. Π. είναι καθηγητὴς 'Ιστορίας καὶ Κριτικῆς Καλών Τεχνῶν', «Ἀντιπρόδρος» τῆς Διεθνοῦς «Ἐνωσοῦ Κοιτικῶν στὴν ΟΥΝΕΣΚΟ» καὶ «Ἀντιπρόδρος» τοῦ Συνδέσμου Φιλίας «ΕΣΣΔ - Ἐλλάδας».

Ἐδώ καὶ περίπου 40 χρόνια ὁ Βαντίμ Πολεύθοι δάσκαλεται μὲ τὴ μελέτη τῆς Ἐλληνικῆς Τέχνης. Θεωρώντας πάντα, ὅπως λέει ὁ ίδιος, ὅτι «γιά δηοιον δάσκαλεται μὲ τὸν πολιτισμὸν τῆς Ἐλλάδας εἶναι πολὺ σημαντικό νά προσεγγίσει προσεκτικά τὴ σύγχρονη τέχνη τῆς Ἐλλάδας». Γιά αὐτὸς ἐπισκέψητε πολλές φορές τὴν Ἐλλάδα καὶ εἴπετε κάποτε γιὰ ωγύραφους καὶ κριτικούς ποὺ γνώρισες ἔδω: «Τοὺς είμαι εύνωμων γιὰ τὴ θοήθησα ποὺ μού προσφέρανεν αὲ θέμα πού τὸ θεωρῶ κοινό, τὸ θέμα

τῆς ἐκλαϊκευσης τοῦ Ἑλληνικοῦ Πολιτισμοῦ καὶ τῆς Ἐλληνικῆς Τέχνης στὴ χώρα μας».

«Τέχνη τῆς Ἐλλάδας» πρωτοδημοποιεύτηκε σὲ τρεις τόμους:

Α. 'Ο Ἀρχαῖος Κόδων (1970), Γ. Οι Μέσαιοι Χρόνοι (1975), Γιά τὸ ἔργο τοῦ αὐτὸς ὁ Β. Π. τιμήθηκε τὸ 1979 μὲ τὸ Κρατικό Βραβεῖο τῆς ΕΣΣΔ. Η Β' περίσταση τοῦ ἔργου, πολιτεάστητη, ἀποτελεῖται ἀπό δύο τόμους. Στὸν 1ο τόμο (530 σ.) περιλαμβάνονται δόλα τὰ κείμενα, ἐνώ στὸ 2ο τόμο μόνο ἡ εικονογράφηση.

Ο 'Ιδιος ὁ συγγραφέας, σχολιάζοντας τὴ Β' ἐκδοση τοῦ ἔργου του λέει: «Προσπάθεια νά συμπληρώσων τὸ ἔργο μὲ διάλεις τὶς πληφορίες τὶς σχετικὲς μὲ τὰ τελευταὶ γεγονότα τῆς 'Ιστορίας τῆς Νεοελληνικῆς Τέχνης, πού ἐντόπισα στὸ τελευταῖο μου ταξίδι στὴν Ἐλλάδα».

Ἀναλυτικότερα τὸ τεράστιο αὐτὸς ἔργο περιέχει:

Μέρος Α': 'Ο Ἀρχαῖος Κόδων, ὃπου γίνεται ἡ ἀνάλυση 1) τῆς ἀνάπτυξης τοῦ Ἑλληνικοῦ Πολιτισμοῦ, ἀρχίζοντας ἀπό τὰ χρόνια τοῦ Αἴθους ὥστὶ τὴν ἐποχὴ τοῦ χαλκοῦ, 2) τῆς ἀνθισης τῆς τέχνης τοῦ Αἰγαίου (στὸν Κρητομυκηναϊκήν ἐποχήν), 3) τοῦ περάσματος ἀπό τὰ ἀρχαϊκά στὰ κλασικά χρόνια, 4) τοῦ κλασικοῦ πολιτισμοῦ, 5) τῆς Τέχνης τῆς Ἐλληνιστικῆς ἐποχῆς, 6) τοῦ Πολιτισμοῦ τῶν Ρωμαϊκῶν Χρόνων. Τέλος, τὸ 7ο κεφάλαιο ονται ἀνέρωμένον στὴν τέχνη τοῦ 4ου αἰώνα. Τὸ Β' Μέρος τοῦ ἔργου, πού ἀσχολεῖται μὲ τὸ Μεσαιώνα, περιλαμβάνει ἐπίσης 7 κεφάλαια:

1) Γιά τὸν Ἑλληνικὸν Μεσαιώνα, 2) Ἀρχιτεκτονικὴ τοῦ 5ου καὶ δου αἰώνα, 3) Ἡ ἀπεικόνιση τῆς τέχνης τοῦ 5ου καὶ δου αἰώνα, 4) 'Η τέχνη τοῦ 7ου ὡς τὰ μέσα τοῦ 9ου αἰώνα, 5) 'Αγιογραφία, 6) 'Από τὸ 483 ὡς τὸ 1204, 7) 'Η τέχνη τοῦ 13ου ὡς τὸ 150 αἰώνα. Τὸ Γ' Μέρος τοῦ βιβλίου σχετίζεται μὲ τοὺς 'Νέους Χρόνους' τῆς Ἐλληνικῆς Τέχνης. Τὰ 8 κεφάλαια τοῦ είναι: 1) Εἰσαγωγὴ στοὺς Νέοτερους Χρόνους, 2) 'Η περίοδος τῆς Τουρκοκρατίας, 3) Λαϊκὴ ἀρχιτεκτονική, 4) Διακοσμητικὴ καὶ ἐφαρμοσμένες τέχνες, 5) 'Η περίοδος τῆς Εθνικῆς Αναγέννησης, 6) 'Η Ρωσική Τέχνη στὴν Ἐλλάδα, 7) 'Η τέχνη στὸν 19ο αἰώνα, 8) 'Η τέχνη στὸν 20ο αἰώνα. Στὸ δεύτερο τόμο ἀκολουθεῖται ἡ ίδια διάταξη γιὰ τὴν εικονογράφηση πού είναι εἰδιαίτερα πλούσια καὶ προσεγγένητα.

Γιά νὰ χαρακτηρίσει κανεὶς τὸ ἔργο τοῦ Β. Π., φτάνει νά ἀναφέρει πώς ἀντιμετωπίζει τὴν Ἐλληνική τέχνη:

«Αναγκαζόμαστε, κάθε τόσο, νά ἐπανερχόμαστε στὶς κατακτήσεις αὐτοῦ τοῦ μικροῦ λαοῦ, πού τὰ καθολικὰ του χαρίσματα καὶ ἡ δραστηριότητά του τοῦ ἔδασφόλισαν στὴν Ιστορία ἐξελίξην τὴν ἀνθρωπότητας θέση ποὺ κανεὶς ἀλλος λας δέν μπορεῖ νά διεκδίκησε», ὅπως ἐγραφεῖ κάποτε ὁ Φρ. 'Εγκελς. Και τελειώνοντας, δὲς ἀναφέρουμε καὶ τὸ ἀλλο σημαντικό ἔργο τοῦ Β. Π. «Θησαυροὶ τῆς Κύπρου», διόπι συγγραφέας ἀσχολεῖται μὲ τὴν Ἀρχαία καὶ τὴ Μεσαιωνικὴ Τέχνη τῆς Μεγαλονήσου.

'Αθηναϊκά ἐρυθρόμορφα ἄγγεια: Ἀρχαϊκή περίοδος

John Boardman

Έκδ. Καρδαμίτα, Αθήνα 1985

Ἐπιτέλους ἔχουμε καὶ στὰ ἐλληνικά το τοῦ σημαντικοῦ ἔργου τοῦ J.B. (1975). Τὸ ἔγγειριδίο τῆς ἐρυθρόμορφης ἄγγειογραφίας, διόπι ἔξετάζονται ἡ τεχνική καὶ ἡ τεχνολογία, οἱ ἄγγειογράφοι καὶ οἱ διάφοροι κυκλοί θεμάτων ἀγενογραφίας, καὶ δὲς αὐτὸς πλαισιώνονται ἀπό πλούσια εικονογράφηση.

The Portrait of the Greeks Gisela M. A. Richter

Cornell Univ. Press, Ithaca N.Y. 1984

Νέα ἔκδοση, δελτιωμένη καὶ συντομευμένη χάρη στὴ φροντίδη τοῦ R. R. Smith. Τὸ ἔργο αὐτὸς ἀποτελεῖ «μημείο», διόπις ὅλα τὰ ἀλλα ἔργα τῆς διακεκριμένης ἀρχαιολόγου, ποὺ πέθανε σηκτικά πρόφορτα.

Πρακτικά Α' Επιστημονικής Συνάντησης Ν.Α. 'Αττικής 'Αφιέρωμα στὸν Χρίστο N. Πέτρου - Μεσογείτη Καλύβια 'Αττικῆς 1985.

Ύπο τῆς αγίδα τοῦ 'Υπ. Πολιτισμοῦ καὶ 'Επιστημών κυκλοφόρησε τὸ τεῦχος τῶν Πρακτικῶν τῆς Α' Συνάντησης Ν.Α. 'Αττικῆς ποὺ εἶχε πραγματοποιηθεῖ στὰ Καλύβια 'Αττικῆς στίς 19-21 Οκτωβρίου 1984. Πάνω ἀπὸ 12 κείμενα πληροφοροῦν τὸν ἀναγνώστη γιὰ διάφορα θέματα σχετικά μὲ τὴν περιοχὴ πού ὄντα τώρα ἡταν ἐλάχιστα γνωστά.